

وطن دوست انقلابي پارٽي

چوٿين ڪانگريس جي

سياسي رپورٽ

ڊاڪٽر اسرار ياب ڪهاوٽر

تاريخ، جنوري کان ۱۰ جنوري ۱۹۸۸ع

وطن دوست انقلابي پارٽي

جي

چوڻين ڪانگريس جي

سياسي رپورٽ

اوسر پبلڪيشن ڪراچي

چاپو — — — — پھريون

تعداد = = = = هڪ هزار

چيچڻ تاريخ = = = = فيبروري 1988ء

چپائيندڙ = = = = شھير سمون

مٿي چھاپيا

اوسرپبليڪشن ڪراچي

سوشلزم ۽ عالمي امن:-

ٽو رو وقت، ٽيندو جو ٽوربا چوڦ ۽ ريگن وچولي درجي جي ميز اٿلن جي خاتمي ڪرڻ جي معاهدي تي سمجهوڻ جون امن هن معاهدي سان اٽمي هٿيارن جو رڳو چار سيڪڙو گهٽجندو، پر اهم ڳالهه ايترو اهم ناهي، جيڪا ڳالهه وڌيڪ اهم آهي اهمي ته اٽمي هٿيارن جي خاتمي ڏانهن انسانيت پهرين وڪ وڌائي آهي عالمي سوشلسٽ نظام سوويت يونين جي اڳواڻي ۾ طاقت جي توازن ۾ برابري پيدا ڪري عالمي سامراج خاتمي ڪري آمريڪائي واضح نڪيوته اٽمي لڙائي کڻي نٿي سگهي. سامراجي جنگ بازن جي اٽمي هٿيارن جي د وڙجي پٺيان هر سوچون ڪم پيون ڪن هڪ ته اٽمي لڙائي کڻي سگهجي ٿي.

۽ ٻيو ته فوجي خرچ وڌائي سوويت يونين جي معيشت جو پٺ جوڙندو پيڇي وڃي، پر سوويت يونين اٽمي هٿيارن ۾ جيڪو توازن پيدا ٿيو هو تنهن کي بگڙائڻ ڏنو ۽ سامراجي جنگ بازن تي ثابت ڪيو ته اٽمي لڙائي کڻي نٿي سگهجي البته اٽمي لڙائي باهمي ۽ يقيني ٿيا هي وارو ڇاڊڻ پڻ IMAO ضرور آهي. ٻيو ته سوشلسٽ معيشت ته ڪانه در ڪم ڪندڙ آهي، پر سرما ٿيڻ ڏانهن معيشت گهوتائڻ جي پٺيان گهوتائڻ جو شمار ٿيندي رهي، هر ٻيو گهوتالو پهرين ڪانه وڌيڪ گهرو ۽ شديد هو، جنهن جو تازو مثال منڊي جي زوال Market Crash جي صورت.

what a stupid parallel

۱۹۳۲ ۾ اسانجي آڏو آيو جنهن لاءِ چيو وڃي ٿو ته
کان پوءِ سرماييدار معيشت ۾ وڌي ۽ وڌو بدران آه.

تاريخ جي عمل ۾ ظاهري مشابهتن جي ڪا خاص
اهميت ڪانه هوندي آهي ڇاڪاڻ ته تاريخي عمل انڪا
وڌيڪ گهرو هوندو آهي، جيترو ظاهري محسوس
ٿيندو آهي. ۱۹۲۹ واري بحران جو حل سامراجين ائين
ڳولي ڪڍيو ته انهن وڌيڪ جنگي تيارين شروع
ڪري ڏيون، اسپيني گهرو لڙائي ۾ ريليز سان
غداري ڪئي ته جيئن فرانڪو فتح مند ٿئي، نازي جارحيت
کي روڪڻ جي ڪوشش نه ڪئي ان کي ميونخ معاهدي
سان خوش ڪري، نازي جارحيت جي رخ کي سويت
يونين جي خلاف موڙڻ جي ڪوشش ڪئي، پر ۱۹۳۷

۾ زيگن جنگ باري جي باوجود ان ڪالهه تي مجبور ٿيو
ته ائٽمي هٿيار گهٽائڻ جي معاهدي تي صحيح ڪري
عالمي سوشلزم جنهن جي تاريخي مشن آهي

عالمي امن - انسانيت جي ترقي خوشحالي ۽ آزادي، -

تنهن جو مقصد هٿيارن جي ڊوڙ ۾ آڻ ڪڍڻ ناهي.

عالمي سوشلزم جو مقصد آهي رڳو طاقت جي توازن

کي برقرار رکڻ ته جيئن سامراجي جنگ باري کي

روڪي سگهجي. جڏهن آمريڪا جي جنگ ٻارن کي

اهو محسوس ٿيو ته ائٽمي لڙائي ڪتي ته نئي سگهي

پر خود روايتي ۽ ائٽمي هٿيارن ۾ جيڪا فوجي طاقت

۾ برابري strategic parity قائم ٿي وڃي آهي

2
just
opposite
the
climate
from
on the
earth

What about the effect of destruction on international climate peace?

تنهن ڪي هاڻي بگاري نٿو سگهجي. پيو ته هتي راجي
 جوڙ سان سوشلسٽ معيشت کي تباهه ڪري نٿو سگهجي
 پر سرماڻيدارانه معيشت جو پڻ بگاڊ پوري ضرور ٿي سگهي
 ٿو. تڏهن انهن لاءِ آرستو مليا. هڪ ته لڙائي
 لاءِ تياري ڪن. اهڙي لڙائي جنهن ۾ نه ڪير فاتح
 هوندو نه وري ڪير مفتوح. درستي ۾ ڳوٺاڻن تي سڙي
 (Nuclear Winter) ۽ تباهي هوندي، هن حالت کي
 سامراجي قبول ڪري نه پيا سگهن، پيو ته سڄي دنيا ۾
 خاص ڪري منهنجي طور شرقي يا فتنه ملڪن ۾ امن تحريڪ
 ايترو ته زور وٺي وئي آهي جو سامراجي جنگ باز
 انگري منظر انداز ڪري نٿا سگهن، سائنسدان، ڊاڪٽر
 اديب، فنڪار، محقق، مزدور ۽ دانشور امن تحريڪ ۾ آڻي
 آڻي آهي. انجني بزرگ جي چوڻي کي جيڪڏهن
 هن ريت ڪري رکون ته ”عالمي سوشلزم ۽ عالمي امن
 تحريڪ جنگ باز سامراجين جي گرم دماغن کي
 ٽڌو ڪرڻ جي صلاحيت رکن ٿيون.“ ته اهو تاريخي
 طريقي وڌيڪ صحيح ٿيندو، تنهن ڪري سامراجين
 لاءِ به ضروري ٿي پيو ته اهي هٿيارن گهٽائڻ واري
 معاهدي تي معيون ڪن.

ٻيو ته سامراجين جي اهڙا غلط فهمي دور تي وڃي ته اهي سوچن ۾ معيشت تي هٿيارن جو بار وجهي ان جي ڇڏو ڇڏي وڃي هٿيارن جي پيداوار سان پيداواري ..

٦٩

١٩٩٠
١٩٩١
١٩٩٢
١٩٩٣
١٩٩٤
١٩٩٥
١٩٩٦
١٩٩٧
١٩٩٨
١٩٩٩
٢٠٠٠
٢٠٠١
٢٠٠٢
٢٠٠٣
٢٠٠٤
٢٠٠٥
٢٠٠٦
٢٠٠٧
٢٠٠٨
٢٠٠٩
٢٠١٠
٢٠١١
٢٠١٢
٢٠١٣
٢٠١٤
٢٠١٥
٢٠١٦
٢٠١٧
٢٠١٨
٢٠١٩
٢٠٢٠
٢٠٢١
٢٠٢٢
٢٠٢٣
٢٠٢٤
٢٠٢٥
٢٠٢٦
٢٠٢٧
٢٠٢٨
٢٠٢٩
٢٠٣٠

قوتن جي واڌ ۽ ترقي ٿي ٿئي، مگر پيداواري قوتن جو ڌيان ٿو ٿئي، ان ۾ ڪوئي شڪ ناهي ته پيداواري قوتن جي واڌ ۽ ترقي لاءِ ڪي اسان انقلابي جنگ بازي ۽ هٿيارن جي ڊوڙ جي مخالفت ڪندا آهيون. هٿيار ڪهناش پائهن ڪي ناس ڪرڻ ۽ عالمي امن بگاڙڻ ڪرڻ کي ضروري سمجهند آهيون، پر سامراجين طرفان هٿيارن جي ڊوڙ سان سوشلسٽ معيشت جي ڪمر ٿي پوندي اهو تجربو سامراجين به ڪري ٿو. عالمي سرمايداري جي ڪمر ٿي پئي ٿي ٻيو عالمي سوشلزم جي ڪمر ٿي. اڪٽوبر جي منڊي زوال Market Crash سامراجين تي واضح ڪري ڇڏيو ته سوشلسٽ معيشت سرمايدارانه معيشت جي مقابلي ۾ ڪيترو مضبوط آهي. نئين عالمي لڙائي (جنهن جو نتيجو معجل تباهي جي صورت ۾ نڪرندو) سرمايدارانه معيشت ان جو ڌڪ نه جهلي سگهندي، پراڻا ته ايران خلاف لڙائي جو بار به برداشت نه ٿي ڪري سگهي، جيڪا پنهنجي شدت ۾ تمام گهڻو محدود آهي.

سائنس ۽ ٽيڪنالاجي ترقي، موملات ۽ اطلاعات جي بهتري دنيا کي سوڙهو ڪري ڇڏيو آهي ۽ انسان ذات کي ويجهو ڪري ڇڏيو آهي. هاڻي اهو سڄي انسان ذات لاءِ سوال آهي ته اسان هن قدرتي ڪي ائين خطري کان پاڪ، امن ۽ سلامتي جو گهرڻ سٺي ڳالهه يا هن قدرتي ٻي ڀي ڪيترائي

Good for any public speech

ناگيا ساکي ۽ هيروشيما ۽ دس ڀندا ڪندي، اسان امن،
سلامتي ۽ خوشحالي چاهيون ٿا. اسان جنگ ۽ ناچاهيون
اسان جنگ جي خاتمي لاءِ امن، سلامتي ۽ خوشحالي
جي قوتن کي وڌيڪ گهٽ ڪرڻ گهرون ٿا. قومي
آزادي ۽ سماجي انقلاب جي حقيقي مُراد به اها هوندي
آهي ته اسان پنهنجي قوم ۽ وطن منجهان ظالمن ۽ پر-
مارن جو خاتمو ڪري امن، آزادي ۽ ترقي جا جهنڊا بلند
ڪيون.

عالمي سوشلسٽ نظام هڪ نئين تاريخي دور ۾ داخل
ٿي رهيو آهي، سويت يونين ۽ ٻين سوشلسٽ ملڪن سماجي
پيداوار ۾ سائنس ۽ ٽيڪنالاجي جو استعمال وڌي رهيو
آهي جنهن ڪري پيداواري قوتون ترقي جو هڪ ڌاڪو ٿي
چڙهي وينديون. پيداوار جي رفتار ۾ انتهائي وڌيڪ
۾ پورهيت عوام کي وڌيڪ شريڪ ڪيو پيو وڃي، حڪومت
۽ رياست جي معاملن ۾ عوام جي راءِ، فيصلي ۽ شرڪت کي
وڌيڪ يا معنيٰ ۽ موثر ڪيو پيو وڃي، نشري ۽ جمهوري
آزادين کي وڌيڪ مستحڪم ڪيو ويو آهي. آزاد خفيه بلٽ
سان هر سطح تي چونڊون ٿي رهيون آهن. چونڊن ۾

هڪ سماج وڌيڪ اميدوارن کي پنهنجي جو حق ڏنو ويو آهي.
اڄ هراول جي حيثيت ۾ پارٽي سويت سماج جي ترجمان
هوندي هئي - جرف - آخر پارٽي جو هوندو هو. پارٽي
سويت عوام جي نالي ۾ حڪومت ڪندي هئي. حڪومت ۽
پارٽي جي گڏجڻ سان اهڙي ڪامورا شاهي وجود

in of Glasnost & democratization
the source of transparency

ਮੇਂ ਆਈ ਜਿਕਾ ਤਨ ਆਸਾਨ, ਕਮ ਚੋਰਾ ਧਰਮ ਪਸੰਦ ਮੈਂ

مٺين ٽنڊيلين سان زيارت ۽ ڀارت جي مڻا ملڻ کي

هڪ ٻئي سان ايڳ ڪيو ويو آهي؟ عوام کي رياستي معاملن

ۛ وڌيڪ شريڪ ڪري قدامت پسند ڪامور ٿي ..

ذهنت کي ڏک هٿيو آهي. پارٽي عوام جي تعليم

تربیت لاء پرہیز لاء وڈیک آزاد تی وئی اسی.

مطالب ته اڄ جي سوويت سماج ۾ هر سدھار تي انفرادي

پیش قدمی کی سوشلسٹ اجتماعیت سان جوڑیو پیوڑی

معموري دور جا پنهنجا مسئلا هوند آهن. پنهنجون

بيچيدگيون مووند يون آهن، نيئن مشنري کي سمجهس،

ان لایہ گھریل فنی جاڑ حاصل کرڈیے پر یہ ان کی ملاحظہ

لاڏ هڪ خاص وقت جي ضرورت پوي ٿي، اهڙي طرح

سان پراڻين سوچن، اڳين عادتن ۽ ڪم جي ڍنگ ۽ طريقي

۾ تبديلي پيدا ڪري نئون ڍنگ اختيار ڪرڻ لاءِ وقت

جي ضرورت پوي تي ان ڀرسي دوران جيئن تڙان به چيل آهي

”ايمان خوف، اميد جي وچ پئي پيئل آهي.“ اسان به ان

کیفیت مان گذرنده آھیون ہنقوری بہ ناکامی اسیا نی

خود دانشمند و دیک بے ثوری بہ کا میابی اسانگی امید

داسمن وڌيگ وڻي ويندي، پراڻي جيڪي تاريخ

جتي بمل کي سمجھند آهن، جيڪي تاريخ جي سڀني ۾

سمایل نین تید یلین کی محسوس کری وشدن آسن

تن کي خبر هوندي آهي ته رنڊڪن جي باوجود به

سفر الّتي جاري رصده . أجده من بين حالاته مطابق

Non sense falling about what?

انسان پنهنجي طبيعت ۽ ڪم ڪرڻ جي ڊيگهه ۾ تبديلي پيدا ڪري وٺنداسين ته ان جو مطلب اهو ٿيندو ته پيداواري قوتن ۽ پيداواري تعلقات ۾ مطابقت پيدا ٿي وئي آهي جڏهن اهو ٿيندو ته بي يقيني واري ڪيفيت ختم ٿي ويندي سويت معاشره ترقي جون ٻيون منزلون طعي ڪري ويندو، عالمي تاريخ ۾ سوشلزم وڌيڪ سگهارو ڪردار ادا ڪري سگهندو.

سويت يونين سان گڏ اوڀر يورپ جي سوشلسٽ ملڪن ۾ پڻ هي تبديليون اچي رهيون آهن مثال طور هند چيني، البانيا ۽ چين ۾ به اچي رهيون آهن سوشلسٽ ملڪن ۾ آڳاٽا ڪشيدگي هئي سا هوندي منجهه جي آخري وڃيت مطابق گهٽجي رهي آهي. نڪاراگوا.

افغانستان، انگولا ۽ ڪمپوچيا خلاف سامراجي فيڪسيان هلندڙ انقلاب دشمنن جي سازش ۽ تخريبڪاري ڪي ڪامياب سان روڪيو ويو آهي. ڪمپوچيا مان ويٽنامي فوجون واپس اچي رهيون آهن، ۽ پيرس ۾ پرنس نورودوم ساهانوک سان ڪمپوچيا حڪومت جون ڄاڻهيون ٿيون آهن، افغان حڪومت قومي مصالحت جي فارمولا تي عمل ڪري رهي آهي سويت يونين ٻارنهن مهينن ۾ پنهنجون فوجون واپس ڪرڻ جي پيش ڪش ڪئي آهي توڙي جو ويٽنام جي لڙائي کان پوءِ افغان انقلاب دشمنن جي امداد آمريڪي، سي آئي، اي جي وڌي ۾ وڌي تخريبڪاري جي ۽ مداخلت جي مهم آهي تڏهن به پنج لک فوج ۾ ٻيا

لکين هاري جن کي زمين ملي آهي ۽ مزدور جيڪي انقلاب جو هراول آهن انقلاب جو بچاء ڪرڻ جي اهليت رکن ٿا. سامراج نواز رجعت پسند اسوتائش ٿا ڏين ته حڪومت جي ڪردار کي تبديل ڪيو ويندو ۽ اهڙي طرح سان انقلابي حاضلا ٿيڻ ختم ٿي وينديون تاريخ جو ڦيٽو پوئتي هٽي ٿو. قومي مصالحت جي مراد اها آهي ته جيڪي انقلاب جي تحريڪ ۾ حصو وٺڻ گهرن تن کي موقوفو ڏنو وڃي، ٻين کي انگ ڪيو وڃي اهڙي طرح سان انقلاب جي بنياد کي وڃڻ ۽ بيهڻ ڪيو وڃي. افغانستان جي پسماندگي ۽ بر پا ٿيل انقلاب ۽ انقلاب جي پهرين مرحلن ۾ سخت گير مهڙا پئسانه. پاڻيون ۽ بي پناهه پاهرين مداخلت انقلابي عبور جي مڙهي کي ڊگهو ۽ اذيت ناک بڻايو آهي. انقلاب جي بنيادن کي سنگهار ڪرڻ لاءِ اهي اذيتون قبول ڪريون ٿيون پر ان جو اهو به مطلب ناهي ته سويت يونين افغان انقلاب کي سامراجي ڀڃڪڙي جي وچ ۾ ڇڏي هلي ويندي يا وري هيئن ته هيڏانهن سويت يونين جون فوجون افغانستان سان واپس ٿيون ته هوڏانهن انقلاب دشمن قوتون قابل ٿي ٿيڻو ڪري وينديون. — لينن چيو ته جيڪو انقلاب پاڻ کي بچاء نٿو سگهي تنهن کي انقلاب چواڻو جو ڪوبه حق ڪونهي. ان ڇاله جو گهڻو امڪان آهي ته سويت يونين جي فوجن جي واپسي جي ڪري، انقلاب دشمن قوتن جا موصلا وڌي وڃن، اهي وڌيڪ تخريبڪاري جون ڪاروايون

ٻه کن پر سامراجي حمايت ۽ امداد جي ختم ٿيڻ سان
۽ اندرون ملڪ پارٽي جي مضبوطي ۽ بنيادي سياسي ۽ معاشي
اصلاحات سان انقلاب پاڻ کي انقلاب دشمنن جي سرگرمين
کان بچائي ويندو.

نڪاراگوا ۾ ڪنٽرا باغين جي تخريبڪاري جي باوجود
جيترو جمهوري ماحول آهي اهو ^{ڪنهن} سرماييدار ملڪ ۾ به
ڪونهي. رجعت پسند پارٽين کي به ڪم ڪرڻ جي اجازت
آهي. جن کي پنهنجون صلاحاتون آهن انهن کي
جلوس ڪنديون آهن حڪومت تي ڪليل تنقيد به ڪنديون
آهن انهن جلسن جلوسن جي اخبار ۾ اشاعت به ٿيندي
آهي، انهن پارٽين ۽ سرماييدارن جون انفرادي اخبارون
آهن، رسالا آهن، خانگي ريڊيو اسٽيشنون آهن جن
جي ويلي آهي حڪومت جي پالين تي تنقيد ڪنديون
آهن توڙي پارٽيون ۽ ڇهه ٽريڊ يونينون آهن.
خانگي شعبي ۾ اڃا تائين سرمايڪاري وڌيڪ آهي،
ماڻهن جو معيار زندگي بهتر بنائڻ لاءِ تعليم ۽
صحت جو جوڳو بندوبست ڪيو ويو آهي. اهو سڀ
ڪجهه ڪنٽرا باغين جي تخريبڪاري جي باوجود به ڪيو
وڃي ٿو، جيڪي هونبراس کان آمريڪا جي سرپرستي
۾ تخريبڪاري ڪري رهيا آهن.

سندس حڪومت نه رڳو اندرون ملڪ سماج جي
وسيع ترڪيبن کي انقلاب جي لطف ڪري ورتو آهي پر
علائقي ۾ پڻ ان جي حمايت تمام گهڻي آهي.

ڪنٽرادر امن منصوبي کي ريگن انتظاميه قبول نه
ڪيو جنهن ڪري آمريڪا قومن جي عالمي برادري ۾ غور
ٿي جنهن ڪري هاڻي ايرياس امن منصوبو قبول ڪرڻ لاءِ -
تيارنامي، پرايرياس کي ان منصوبي تي نوبل انعام مليو
آهي جيڪو ظاهر ٿو ڪري ته ريگن انتظاميه عالمي برادري
۾ ڪيترو ذليل ۽ خوار ٿي آهي ۽ سينڊسٽ حڪومت پڻ
ڪيتري حمايت وڌي رهي آهي.

ڏکڻ آفريڪا آمريڪا ۽ نيو ملڪن جي مدد سان انگولا
جي علائقي ۾ اندر تي وڃي قتل عام ٿي ڪري ۽ مياشي
تفريڪاري ڪري ٿي. يونيتاجي به مدد ڪري رهي آهي.
گذريل تيرهن سالن جي مداخلت ۽ پڇ ڊاهه ڇڻي،
ڪارواين جي باوجود انگولا جو انقلاب مستحڪم ٿي
رهيو آهي. افغانستان جي انقلاب خلاف پاڪستان
منجهان تفريڪاري ٿي رهي آهي ته ساڳي وقت -

افغانستان کي سوويت يونين جي ٽڪري مدد ملي وڃي
ٿي. سوويت يونين پاڪستان ۾ وري ڪاپيت ڪرڻ چريائپ
ٿيندي، پرا انگولا جي صورت ۾ ڏکڻ آفريڪا پنهنجن
سين پارٽيزري ملڪن جي گڏيل طاقت سان به وڌيڪ
مضبوط آهي. فوجي ۽ مياشي ٻنهي لحاظ کان ڏکڻ
آفريڪا انگولا ۾ انهي ڪري مداخلت ڪري رهي آهي
ته جيئن انقلاب کي ناڪام ڪيو وڃي. نيمبيا جي
جدوجهد آزادي کي ڪڇيو وڃي، ۽ ڏکڻ آفريڪا جي
اي-اين-سي کي ڪڇي نئي علحدگي تي سمجهي سان،

عمل ڪيو وڃي .

لڏپلاڻ، پرمار، سرمائيدار ۽ جاگيردار جڏهن پنهنجي
رعيتن کان محروم ٿيندا آهن ته اهي وڌيڪ چڱا ٿي پوندا
آهن. انهن جي مخالفت ۽ مزاحمت جي طاقت ڪيترا ئي
دفعو وڌي ويندي آهي .

اڪٽوبر انقلاب بنگال ۾ هڪ وقت شاين سڄي دنيا جو
تجربو اهو آهي ته جڏهن به جتي به مظلوم طبقا ظالم طبقن
جي اقتدار جو خاتم ڪري پنهنجو اقتدار قائم ڪندا آهن
ان ملڪ جا سڀئي رجعت پسند پنهنجا ويڇا وساري هڪ ٿي
ويندا آهن . سڄي دنيا جا سامراجي ۽ رجعت پسند ٻاهر
وانگرز يون ڪندا آهن . ان انقلاب کي چيرن ٿا ڇڏن ۽ لاڏ
اچي گڏ ٿيندا آهن ۽ پر سڀئي وقت تي عالمي انقلاب
جون قوتون به مضبوط ٿيون آهن . اڃا به اهو امڪان
آهي ته فرانس ۽ چاڊ وانگر ٻين هنڌن تي به فوجون
موڪلي، برطانيه ۽ اڪلنڊ وانگر ٻين هنڌن تي به
چڙهائي ڪري، آمريڪا گرنڊا تي حملو ڪري، لبنان
ليبا ۽ ايران تي حملو ڪري . نيتو جا ملڪ ملي ڪري
ايراني نارڊ پنهنجون بحري فوجون موڪلين . آمريڪا -
اسرائيل کي فوجين ۽ فلسطين تي حملي لاءِ اڪسائي،
ڏکڻ آفريڪا طرفا زمبيوي، لسوتو، موزمبيق ۽
انگولا تي حملو ڪرائي - پر اهو تاريخ جي واڌ جو حقيقي
رخ ناهي . عالمي تاريخ جو مکيه حقيقي رخ اهو
آهي ته سامراج پنهنجون ٻاهريون چوڪيون -

(OUT POSTS) وڃاڻي رهيو آهي ۽ سامراجي ڪمپ
۾ تضاد وڌي رهيا آهن.
سامراجي ڪمپ

سامراجي ڪمپ جي لٺ
سردار آمريڪا ۾ اهو نعرو ڏنو ويو هو ته ”جنگي صنعت
معرفت خوشحالي“ آمريڪا جي صنعت جو چاليهه سيڪڙو
جنگي صنعت آهي، جنهن جو دائرو آمريڪا کان ٻاهر
سڄي دنيا ۾ پھيل آهي. جنگي صنعت لاءِ گهربل خام
مال، سگهه وٺي وڪري تائين ڪيتريون ئي اهڙيون شيون
جيڪي پهريائين غير فوجي هون تن کي به فوجي صنعت
۾ شامل ڪيو ويو آهي. اهڙي طرح سان جنگي صنعت
جو دائرو وسيع ٿيندو رهي ٿو. هن وقت آمريڪا جي
اندرو 35 هزار اهڙا وڏا ٺيڪيدار آهن جن کي فوجي
صنعت جا ڪجي مال لاءِ عيادتار مال جي وڪري لاءِ ٺيڪا
ملن ٿا. اهي وري ٻين ملڪ ڏانهن ٺيڪيدارن سان
ڏيئي لٽي ڪن ٿا. فوجي جنرل ۽ صنعتڪار باهمي
سهڪار سان هن صنعت کي صلاح ڏين ٿا. جنگي صنعت
جو ڦهلاءُ ايترو ته وڌيو آهي جو پڪري ۽ پوليٽري جو،
ڪاروبار به جنگي صنعت ’MILITARY INDUSTRIAL COMPLEX‘ جي
ڊاڙي ۾ اچي ويو آهي.

جنگي صنعت آمريڪا جي خارجا پاليسي تي وڌيڪ
اثر ڏئي نموني سان اثر انداز ٿي رهي آهي. اها
حڪومت کي مجبور ٿي ڪري ته آمريڪا اهڙي پرديهي

پاليسي جوڙي جنهن سان آمريڪا جي جنگي صنعت ترقي
ڪندي رهي. خلاڪي جنگي ميدان بڻائڻ، ائٽمي
مٽيارن جي ڊوڙ وڌائڻ، سڄي دنيا ۾ ڪيڊي جي
ماحول پيدا ڪرڻ، انقلابي جمهوري حڪومتن خلاف
تخريڪاري ڪرڻ وارين قوتن جي حوملا افزائي ڪرڻ
هن صنعت جي اثر جي ڪري ٿي رهيو آهي.

پرجيئن ٿي جنگي صنعت جو بار کڻي آمريڪا ترقي
(خارجيت) جي شاھراه تي هلڻ گهريو ته آمريڪي -

معيشت جي چيلنج ڇڏي ڇڏي. خلاشي لڙائي جي -

پروگرام STATE WAR PROGRAMS ۽ ايراني نارم مداخلت گذريل

آڪٽوبر ۾ سرماييدارن ۾ منڊي ٿيڻ لڳو ۽ پيدا ڪيو

جنهن جو فوري نتيجو اهو نڪتو جو آمريڪا ۾ 12 هزار

ڪمپنين جو ٽڙيوالو نڪري ويو. آمريڪا ۾ 35 لک ماڻهو

بيروزگار آهن ۽ 22 لک ماڻهو بيڪ چوڻڪار آهن.

جن ۾ وڏي اڪثريت ڪارن جي آهي پوءِ ريڊيائين

۽ ٻيو گورن جي ..

هن کي سرماييدارن معيشت

جي حساب سان چوندا آهن انبار ۾ افلاس - POVERTY

(IN PLENTY) هڪ طرف آمريڪي هڪ هٿون اربن

ڊالرن جو نفعو ٿيون ڪمائن ته ٻئي طرف ان ئي آمريڪا

۾ 22 لک ماڻهن کي ايترو به نٿو ملي جو پيٽ پري -

جائي سگهن. آمريڪا جي بچيت جو خزانو هر سال

وڌندو ٿو رهي. ڊالر جو ملهه ڪپندو ٿو رهي.

عالمي منڊي توڙي آمريڪا جي اندر ڇپان ۽ ٻين يورپي
 شين جو وڪرو وڌيو آهي جنهن ڪري آمريڪا جي
 اندر، منڱاري جي ڪم ڪري نقصان ٿيو آهي، يعني
 آمريڪا جي اندر نين منعتن ٻڳڻ جو عمل گهٽيو آهي.
 عالمي معيشت ۾ آمريڪي معيشت جو ڀر ۾

ڪليو آهي. جرمني ۽ جاپان جنهن وقت چامين ۽ ڊالر جي ملهه کي ڪيرائي ٿا سگهن. جرمني ۽ جاپان ته

هاڻي امان گهر ٿا ڪن ته ڊالر هاڻي عالمي سيڪي چون
 ٻيو ضرورتون پوريون ڪري نٿو سگهي. دنيا جي ٻارهن

وَدِين بِيُنْكَن مَان آد چه آمريكا چون هوند يون
هيون هاڻي اهي رڳو ٻي وڃي بچيون آهن، سٺ

ٻڌڻ ڇا پائي آهن - ڪڇي مال ۽ منڊي جي تلاش
۽ سامراجي مڪ هٿين ۾ مقابلي باري جيئن پوءِ

تین وڈیک تیز تیندی وچی - هن شدید مقابلہ
بازی کی مک حدانہ رکٹ خاطر، تین دنیاوی

ملڪن جي گڏيل استعماڪ خاطر ۽ عالمي هڪ مين
۾ آمريڪا جي بالا دستي قائم رکڻ خاطر دنيا

جي ستن وڏي وڏ ترقي يافته ملڪن تي مشتمل
6-7. ناهيو ويو آهي. جنهن ۾ آمريڪا،

برطانیہ، فرانس، اٹلی، جرمنی، جاپان، آسٹریا،
امریکا، نیوجی، ملکن، جاپان، تی، دہاؤ

وجهي رهي آهي ته اهي فوجي خرچ ڪي وڌائين،
خاص ڪري جرمني ۽ جاپان ۾ عسڪريت پسندي ۽ انتقام

جي حوصلا اخلائي ڪيئي وڃي ته جيئن ڪلهوڙو بندوڻ
پل ته پئي پوري پئي ۽ ڇاڻي هجن پر مفاد امريڪا جا -

پورا ٿين

ٽين دنيا جا ملڪ

دنيا جا ٽي ملڪ ٽين دنيا

۾ اچي وڃن ٿا، جيڪي پورهئي جي مالي اڻ برابري واري
ورهاست ۾ سامراجي هڪ هٿين جي هٿا پيڙهجي رهيا
آهن، هاڻي ملڪ بڪيد هالي ۽ قدرتي آفتن جو شڪار
آهن. انهن ملڪن ۾ ^{سمائي}ترقي جتي سطح مختلف آهي، ڪي
انتهائي غريب آهن ته ڪي وري منعتي ترقي جي وچولي ڊيگري
تي آهن. ڪي زرعي ملڪ آهن ته ڪي وري معدني دولت
سان مالا مال آهن. هنن ملڪن جي وڏي اڪثريت اڳ

سامراج جون نوآباديون يا نيم نوآباديون رهيون -

آهن، ۽ هاڻي به اڪثر ملڪ سامراج جي چديد نوآبادياتي

نظام جي گهاٽي ۾ پيڙهجي رهيا آهن. سامراج جي هڪ

هٿيون پنهنجو ڪچو مال هنن ملڪن مان ڪڍڻ ٿيو ۽ پنهنجو

تيار ٿيل مال هنن ملڪن ڏانهن موڪلڻ ٿيون. سڀئي -

ملڪ سامراجي قرضن ۾ ڇڪريل آهن. 400 ارب

ڊالرن جو قرض ٽين دنيا جي ذمئي آهي.

اڪثر ملڪ ۾ سامراجين پنهنجي من

خاطر قوم - اڪثر ٻڌڻ ڦاٽ - ٽي رٿيون آهن.

جيڪي پند - ۾ جي ماڻهن جي سامراجين مٿان -

قرڻ ۾ مقامي دلي ۽ دلاڪ جو ڪم ڪن ٿيون ته ساڳي وقت
علائقي ۾ سامراجي سازش، تخريبڪاري ۽ مداخلت لاءِ
چور دروازي جو ڪم به ڪن ٿيون.

سامراجي جديد نوآبادياتي نظام جي معاشي
۽ سياسي تسلط خلاف سامراجي بليڪ ميل ڌمڪي ۽ طاقت
جي استعمال جي خلاف، هي ملڪ اجتماعي ۽ انفرادي
سطح تي ۽ معاشي گروه بنديون *Economic Association*
نامي سياسي پليٽ فارم پيدا ڪري، عالمي، ملاقاتي ۽ انفرادي
طرح سامراجي تسلط خلاف نئين عالمي معاشي نظام لاءِ
۽ قومن جي آزادي ۽ خود مختياري لاءِ جدوجهد ڪري رهيا
آهن. هي ملڪ چاهين ٿا ته امڙو عالمي معاشي نظام
قائم ڪيو وڃي جنهن ۾ ائين نه هجي ته دولت ۽ خوشحالي
هڪ طرف رڙهندي وڃي، مفلسي ۽ بدحالي ٻئي طرف،
سامراجي ملڪ پنهنجن هڪ هڪ ڪن جو سرحدن کان
تحفظ ڪن ٿا، ٻيڙين دنيا جا ڀرپور ملڪن کي اهو به
حق ڪونهي ته اهي پنهنجي ڪچي مال جي قيمت پاڻ
طئي ڪري سگهن.

one aspect

ٽين دنيا جا ملڪ اقوام متحده سان گڏ ٻين
عالمي ۽ ملاقاتي معاشي گروه بندين سان پنهنجي
معاشي مفادن جو تحفظ ڪرڻ جي ڪوشش ۾ لڳل آهن.
ٽين دنيا جا ملڪ عالمي تجارت ۾ پنهنجي لاءِ بهتر شرط
طئي ڪرائڻ لاءِ پنهنجي ڪچي مال جي بچاءُ لاءِ ۽
سامراج جي محتاجي کي گهٽائڻ لاءِ ملاقاتي

حکومتون قائم ڪراڻي ٿي. سامراج جي سرپرستي ۾
قائم ٿيل هي حکومتون نه رڳو پنهنجن مظلوم طبقن جو،
استعمال ڪرڻ ۾ سامراج جي مدد ڪن ٿيون پر پر پاسي

۾ سامراج مخالف حکومتن خلاف تخريبي ڪارواين جو،
اڏو پنجن ٽيون ته ساڳئي وقت وري ٿين دنيا جي ملڪن جي
سامراج خلاف جدوجهد کي اندر ٿي اندر ٿا ڪن
۾ هٿن ٿيون.

قومي آزادي جي تحريڪ ۽ جمهوري تحريڪ

ٽين دنيا جي ڪيترن ئي ملڪن ۾ سامراج
نواز فوجي آمريت ۽ رجعت پسند/ ^{معتد} خلاف قومي آزادي ۽
عوام جي اقتدار جي جدوجهد تيز ٿي آهي. ايشيا، آفريڪا
۽ لاطيني آمريڪا جي ملڪن ۾ جدوجهد هر ملڪ جي مفرد
حالتن سان سواءِ هڪ ٻي اعظمي مزاج يا رجحان سان

CONTINENTAL TREND ۾ رکي ٿي. هن براعظمي رخ يا
رجحان CONTINENTAL TREND جو مدار آهي، سماجي ترقي
جي سطح تي ۽ طبقاتي قوتن جي چور يکدي ٿي، نوآبادياتي
ورشوءِ سامراجي اثر رسوخ، يورپي نوآبادياتي طاقتن؛
جڏهن ايشيا جي علائقا پڻي هڪ ڪيائين ان وقت هتي
اڪثر هندن تي جاگيرداريت هئي. يورپين انهن مدي
خارج تعلقات کي نه رڳو قائم رکيو پر ان جي نئين سري
سان چور چڪ به ڪئي، جڏهن يورپي نوآبادياتي قوتون
هتان ويون ته اهي هيئن سطح جي سرماڻي ۾ ۽

پارلياماني روايتون (سواء ڀارت جي) ڇڏي ويا. آفريڪا ۾
 قبا ئيت هئي ۽ معدنيات، آفريڪين کي غلام ڪيو ويو، ۽
 انهن جي معدنيات کي لٽيو ويو. لاطيني آمريڪا جا اڪثر
 ملڪ مدي سوامدي خان سياسي طور تي آزاد پئي رهيا
 آهن گهڻوڪري انهن کي زرعي ملڪ ڪيو ويو آهي،
 شهر وڌائي ويا آهن پر شهرن ۾ آبادي جي واڌ ۽
 انهن شهرن جي منعتي بنياد ۾ ڪوبه توازن ناهي.
 آمريڪي سامراج لاطيني آمريڪا کي پنهنجي گهر
 جي ٻيٽ BACKYARD تي تهر ڪري، ۽ ايشيا ۽ آفريڪا
 کي سامراجي مقادن جا پامريان علائقا
 آمريڪا جو هن ملڪن ڏانهن رويو متعين ڪرڻ ۾ انهن
 ٻانهن جو بنيادي ڪردار آهي.

ايشيا ۾ جدوجهد جو حاوي لاڙو عوام پسندي
 (جلسا، جلوس، رستن ۽ گهٽين جي طاقت سان رياستي
 قوت جو مقابلو ڪرڻ) ۽ پارلياماني طريقا سواءِ خپلائڻ
 جي جتي مسلح جدوجهد کي متحده محاذ معرفت -
 پارلياماني جدوجهد سان جوڙيو ويو آهي، لاطيني
 آمريڪا جي جدوجهد ۾ غالب حصو شهري ۽ بهراڙي
 ۾ ٿوريلا لڙائي ۽ ٿورو پارلياماني طريقو، سواءِ
 چلي جي جتي انقلاب پرامن طريقي سان (پارلياماني)
 آيو جنهن کي سامراج جي فسطاڻي ڪتن رت ۾ ڳوٺڀري
 ڇڏيو. اهڙي طرح سان آفريڪا ۾ وري فوج ۽ ترديد يونينون
 سامراج ۽ مقامي رجعت پسندن خلاف جدوجهد ۾ اهم

ڪردار ادا ڪري رهيو آهي.

فلپائن ۽ ڏکڻ ڪوريا ۾ عوام جي زبردست طاقت

آڏو سامراج يواز فسطاڻي حڪومتن کي گوڏا ڪوڙڻا پئي

ويا آهن. هي پئي ملڪ سامراج جي ايشيا-پئسفڪ

حڪمت عملي ۾ اهم جڳهه والارين ٿا. ڏکڻ ڪوريا ۾ چاليهه

هزار آمريڪي فوج آهي، جيڪا اڻٽي هٿيارن سان ليس

آهي. فلپائن ۾ سويڪ وٽ آمريڪا جو وڏو بحري آڏو

آهي ۽ ڪلارڪ ۾ هوائي اڏو هندي سمند سان

پئسفڪ سمندڙا آهن وڃڻ لاءِ نئن آبي گذرگاهن

STRAIB منجهان ۾ فلپائن ۾ آهن، هنن نئن گذرگاهن

منجهان چين جي ضرورت جو سڄو ٿيل ويندو آهي.

اهڙن هنڌن تي فسطاڻي حڪومتن جي جاءِ تي عوام

جي پريپوڙ ڇڏي وڃي ٿو. حڪومت ٿي اچي هڪ

وڏو اڳتي قدم آهي. سامراج کي پيو اهڙو نقصان،

سري لنڪا ۾ پيو آهي جتان آمريڪي، اسرائيلي ۽ پاڪستان

جا فوجي مشير ۽ جاسوس ترڙي ڪيا ويا آهن.

انڊونيشيا ۾ عوامي اپارٽگهه حاصل ڪري رهيو آهي

پر سامراج نواز رجحان پسنڌ، حڪومت خلاف عوامي آپار

پنهجي پنهنجي جي جنهن هنڌ مٿاهين ڏاڪي ٿي

پهتو آهي سو آهي بنگلاديش. ارشاد عوامي آپار

کي دٻائڻ خاطر هڪ ڪٽنڊ غير ضروري رعايتن جو اعلان

ڪيو آهي ۽ ٻيو فوجي بيرڪن جو دورو ڪري رهيو

آهي. آمريڪي سامراج وري پنهنجي پالتو ڪٽي ڪي.

٥
٦
٧
٨
٩
١٠
١١
١٢
١٣
١٤
١٥
١٦
١٧
١٨
١٩
٢٠
٢١
٢٢
٢٣
٢٤
٢٥
٢٦
٢٧
٢٨
٢٩
٣٠
٣١
٣٢
٣٣
٣٤
٣٥
٣٦
٣٧
٣٨
٣٩
٤٠
٤١
٤٢
٤٣
٤٤
٤٥
٤٦
٤٧
٤٨
٤٩
٥٠
٥١
٥٢
٥٣
٥٤
٥٥
٥٦
٥٧
٥٨
٥٩
٦٠
٦١
٦٢
٦٣
٦٤
٦٥
٦٦
٦٧
٦٨
٦٩
٧٠
٧١
٧٢
٧٣
٧٤
٧٥
٧٦
٧٧
٧٨
٧٩
٨٠
٨١
٨٢
٨٣
٨٤
٨٥
٨٦
٨٧
٨٨
٨٩
٩٠
٩١
٩٢
٩٣
٩٤
٩٥
٩٦
٩٧
٩٨
٩٩
١٠٠
١٠١
١٠٢
١٠٣
١٠٤
١٠٥
١٠٦
١٠٧
١٠٨
١٠٩
١١٠
١١١
١١٢
١١٣
١١٤
١١٥
١١٦
١١٧
١١٨
١١٩
١٢٠
١٢١
١٢٢
١٢٣
١٢٤
١٢٥
١٢٦
١٢٧
١٢٨
١٢٩
١٣٠
١٣١
١٣٢
١٣٣
١٣٤
١٣٥
١٣٦
١٣٧
١٣٨
١٣٩
١٤٠
١٤١
١٤٢
١٤٣
١٤٤
١٤٥
١٤٦
١٤٧
١٤٨
١٤٩
١٥٠
١٥١
١٥٢
١٥٣
١٥٤
١٥٥
١٥٦
١٥٧
١٥٨
١٥٩
١٦٠
١٦١
١٦٢
١٦٣
١٦٤
١٦٥
١٦٦
١٦٧
١٦٨
١٦٩
١٧٠
١٧١
١٧٢
١٧٣
١٧٤
١٧٥
١٧٦
١٧٧
١٧٨
١٧٩
١٨٠
١٨١
١٨٢
١٨٣
١٨٤
١٨٥
١٨٦
١٨٧
١٨٨
١٨٩
١٩٠
١٩١
١٩٢
١٩٣
١٩٤
١٩٥
١٩٦
١٩٧
١٩٨
١٩٩
٢٠٠
٢٠١
٢٠٢
٢٠٣
٢٠٤
٢٠٥
٢٠٦
٢٠٧
٢٠٨
٢٠٩
٢١٠
٢١١
٢١٢
٢١٣
٢١٤
٢١٥
٢١٦
٢١٧
٢١٨
٢١٩
٢٢٠
٢٢١
٢٢٢
٢٢٣
٢٢٤
٢٢٥
٢٢٦
٢٢٧
٢٢٨
٢٢٩
٢٣٠
٢٣١
٢٣٢
٢٣٣
٢٣٤
٢٣٥
٢٣٦
٢٣٧
٢٣٨
٢٣٩
٢٤٠
٢٤١
٢٤٢
٢٤٣
٢٤٤
٢٤٥
٢٤٦
٢٤٧
٢٤٨
٢٤٩
٢٥٠
٢٥١
٢٥٢
٢٥٣
٢٥٤
٢٥٥
٢٥٦
٢٥٧
٢٥٨
٢٥٩
٢٦٠
٢٦١
٢٦٢
٢٦٣
٢٦٤
٢٦٥
٢٦٦
٢٦٧
٢٦٨
٢٦٩
٢٧٠
٢٧١
٢٧٢
٢٧٣
٢٧٤
٢٧٥
٢٧٦
٢٧٧
٢٧٨
٢٧٩
٢٨٠
٢٨١
٢٨٢
٢٨٣
٢٨٤
٢٨٥
٢٨٦
٢٨٧
٢٨٨
٢٨٩
٢٩٠
٢٩١
٢٩٢
٢٩٣
٢٩٤
٢٩٥
٢٩٦
٢٩٧
٢٩٨
٢٩٩
٣٠٠
٣٠١
٣٠٢
٣٠٣
٣٠٤
٣٠٥
٣٠٦
٣٠٧
٣٠٨
٣٠٩
٣١٠
٣١١
٣١٢
٣١٣
٣١٤
٣١٥
٣١٦
٣١٧
٣١٨
٣١٩
٣٢٠
٣٢١
٣٢٢
٣٢٣
٣٢٤
٣٢٥
٣٢٦
٣٢٧
٣٢٨
٣٢٩
٣٣٠
٣٣١
٣٣٢
٣٣٣
٣٣٤
٣٣٥
٣٣٦
٣٣٧
٣٣٨
٣٣٩
٣٤٠
٣٤١
٣٤٢
٣٤٣
٣٤٤
٣٤٥
٣٤٦
٣٤٧
٣٤٨
٣٤٩
٣٥٠
٣٥١
٣٥٢
٣٥٣
٣٥٤
٣٥٥
٣٥٦
٣٥٧
٣٥٨
٣٥٩
٣٦٠
٣٦١
٣٦٢
٣٦٣
٣٦٤
٣٦٥
٣٦٦
٣٦٧
٣٦٨
٣٦٩
٣٧٠
٣٧١
٣٧٢
٣٧٣
٣٧٤
٣٧٥
٣٧٦
٣٧٧
٣٧٨
٣٧٩
٣٨٠
٣٨١
٣٨٢
٣٨٣
٣٨٤
٣٨٥
٣٨٦
٣٨٧
٣٨٨
٣٨٩
٣٩٠
٣٩١
٣٩٢
٣٩٣
٣٩٤
٣٩٥
٣٩٦
٣٩٧
٣٩٨
٣٩٩
٤٠٠
٤٠١
٤٠٢
٤٠٣
٤٠٤
٤٠٥
٤٠٦
٤٠٧
٤٠٨
٤٠٩
٤١٠
٤١١
٤١٢
٤١٣
٤١٤
٤١٥
٤١٦
٤١٧
٤١٨
٤١٩
٤٢٠
٤٢١
٤٢٢
٤٢٣
٤٢٤
٤٢٥
٤٢٦
٤٢٧
٤٢٨
٤٢٩
٤٣٠
٤٣١
٤٣٢
٤٣٣
٤٣٤
٤٣٥
٤٣٦
٤٣٧
٤٣٨
٤٣٩
٤٤٠
٤٤١
٤٤٢
٤٤٣
٤٤٤
٤٤٥
٤٤٦
٤٤٧
٤٤٨
٤٤٩
٤٥٠
٤٥١
٤٥٢
٤٥٣
٤٥٤
٤٥٥
٤٥٦
٤٥٧
٤٥٨
٤٥٩
٤٦٠
٤٦١
٤٦٢
٤٦٣
٤٦٤
٤٦٥
٤٦٦
٤٦٧
٤٦٨
٤٦٩
٤٧٠
٤٧١
٤٧٢
٤٧٣
٤٧٤
٤٧٥
٤٧٦
٤٧٧
٤٧٨
٤٧٩
٤٨٠
٤٨١
٤٨٢
٤٨٣
٤٨٤
٤٨٥
٤٨٦
٤٨٧
٤٨٨
٤٨٩
٤٩٠
٤٩١
٤٩٢
٤٩٣
٤٩٤
٤٩٥
٤٩٦
٤٩٧
٤٩٨
٤٩٩
٥٠٠
٥٠١
٥٠٢
٥٠٣
٥٠٤
٥٠٥
٥٠٦
٥٠٧
٥٠٨
٥٠٩
٥١٠
٥١١
٥١٢
٥١٣
٥١٤
٥١٥
٥١٦
٥١٧
٥١٨
٥١٩
٥٢٠
٥٢١
٥٢٢
٥٢٣
٥٢٤
٥٢٥
٥٢٦
٥٢٧
٥٢٨
٥٢٩
٥٣٠
٥٣١
٥٣٢
٥٣٣
٥٣٤
٥٣٥
٥٣٦
٥٣٧
٥٣٨
٥٣٩
٥٤٠
٥٤١
٥٤٢
٥٤٣
٥٤٤
٥٤٥
٥٤٦
٥٤٧
٥٤٨
٥٤٩
٥٥٠
٥٥١
٥٥٢
٥٥٣
٥٥٤
٥٥٥
٥٥٦
٥٥٧
٥٥٨
٥٥٩
٥٦٠
٥٦١
٥٦٢
٥٦٣
٥٦٤
٥٦٥
٥٦٦
٥٦٧
٥٦٨
٥٦٩
٥٧٠
٥٧١
٥٧٢
٥٧٣
٥٧٤
٥٧٥
٥٧٦
٥٧٧
٥٧٨
٥٧٩
٥٨٠
٥٨١
٥٨٢
٥٨٣
٥٨٤
٥٨٥
٥٨٦
٥٨٧
٥٨٨
٥٨٩
٥٩٠
٥٩١
٥٩٢
٥٩٣
٥٩٤
٥٩٥
٥٩٦
٥٩٧
٥٩٨
٥٩٩
٦٠٠
٦٠١
٦٠٢
٦٠٣
٦٠٤
٦٠٥
٦٠٦
٦٠٧
٦٠٨
٦٠٩
٦١٠
٦١١
٦١٢
٦١٣
٦١٤
٦١٥
٦١٦
٦١٧
٦١٨
٦١٩
٦٢٠
٦٢١
٦٢٢
٦٢٣
٦٢٤
٦٢٥
٦٢٦
٦٢٧
٦٢٨
٦٢٩
٦٣٠
٦٣١
٦٣٢
٦٣٣
٦٣٤
٦٣٥
٦٣٦
٦٣٧
٦٣٨
٦٣٩
٦٤٠
٦٤١
٦٤٢
٦٤٣
٦٤٤
٦٤٥
٦٤٦
٦٤٧
٦٤٨
٦٤٩
٦٥٠
٦٥١
٦٥٢
٦٥٣
٦٥٤
٦٥٥
٦٥٦
٦٥٧
٦٥٨
٦٥٩
٦٦٠
٦٦١
٦٦٢
٦٦٣
٦٦٤
٦٦٥
٦٦٦
٦٦٧
٦٦٨
٦٦٩
٦٧٠
٦٧١
٦٧٢
٦٧٣
٦٧٤
٦٧٥
٦٧٦
٦٧٧
٦٧٨
٦٧٩
٦٨٠
٦٨١
٦٨٢
٦٨٣
٦٨٤
٦٨٥
٦٨٦
٦٨٧
٦٨٨
٦٨٩
٦٩٠
٦٩١
٦٩٢
٦٩٣
٦٩٤
٦٩٥
٦٩٦
٦٩٧
٦٩٨
٦٩٩
٧٠٠
٧٠١
٧٠٢
٧٠٣
٧٠٤
٧٠٥
٧٠٦
٧٠٧
٧٠٨
٧٠٩
٧١٠
٧١١
٧١٢
٧١٣
٧١٤
٧١٥
٧١٦
٧١٧
٧١٨
٧١٩
٧٢٠
٧٢١
٧٢٢
٧٢٣
٧٢٤
٧٢٥
٧٢٦
٧٢٧
٧٢٨
٧٢٩
٧٣٠
٧٣١
٧٣٢
٧٣٣
٧٣٤
٧٣٥
٧٣٦
٧٣٧
٧٣٨
٧٣٩
٧٤٠
٧٤١
٧٤٢
٧٤٣
٧٤٤
٧٤٥
٧٤٦
٧٤٧
٧٤٨
٧٤٩
٧٥٠
٧٥١
٧٥٢
٧٥٣
٧٥٤
٧٥٥
٧٥٦
٧٥٧
٧٥٨
٧٥٩
٧٦٠
٧٦١
٧٦٢
٧٦٣
٧٦٤
٧٦٥
٧٦٦
٧٦٧
٧٦٨
٧٦٩
٧٧٠
٧٧١
٧٧٢
٧٧٣
٧٧٤
٧٧٥
٧٧٦
٧٧٧
٧٧٨
٧٧٩
٧٨٠
٧٨١
٧٨٢
٧٨٣
٧٨٤
٧٨٥
٧٨٦
٧٨٧
٧٨٨
٧٨٩
٧٩٠
٧٩١
٧٩٢
٧٩٣
٧٩٤
٧٩٥
٧٩٦
٧٩٧
٧٩٨
٧٩٩
٨٠٠
٨٠١
٨٠٢
٨٠٣
٨٠٤
٨٠٥
٨٠٦
٨٠٧
٨٠٨
٨٠٩
٨١٠
٨١١
٨١٢
٨١٣
٨١٤
٨١٥
٨١٦
٨١٧
٨١٨
٨١٩
٨٢٠
٨٢١
٨٢٢
٨٢٣
٨٢٤
٨٢٥
٨٢٦
٨٢٧
٨٢٨
٨٢٩
٨٣٠
٨٣١
٨٣٢
٨٣٣
٨٣٤
٨٣٥
٨٣٦
٨٣٧
٨٣٨
٨٣٩
٨٤٠
٨٤١
٨٤٢
٨٤٣
٨٤٤
٨٤٥
٨٤٦
٨٤٧
٨٤٨
٨٤٩
٨٥٠
٨٥١
٨٥٢
٨٥٣
٨٥٤
٨٥٥
٨٥٦
٨٥٧
٨٥٨
٨٥٩
٨٦٠
٨٦١
٨٦٢
٨٦٣
٨٦٤
٨٦٥
٨٦٦
٨٦٧
٨٦٨
٨٦٩
٨٧٠
٨٧١
٨٧٢
٨٧٣
٨٧٤
٨٧٥
٨٧٦
٨٧٧
٨٧٨
٨٧٩
٨٨٠
٨٨١
٨٨٢
٨٨٣
٨٨٤
٨٨٥
٨٨٦
٨٨٧
٨٨٨
٨٨٩
٨٩٠
٨٩١
٨٩٢
٨٩٣
٨٩٤
٨٩٥
٨٩٦
٨٩٧
٨٩٨
٨٩٩
٩٠٠
٩٠١
٩٠٢
٩٠٣
٩٠٤
٩٠٥
٩٠٦
٩٠٧
٩٠٨
٩٠٩
٩١٠
٩١١
٩١٢
٩١٣
٩١٤
٩١٥
٩١٦
٩١٧
٩١٨
٩١٩
٩٢٠
٩٢١
٩٢٢
٩٢٣
٩٢٤
٩٢٥
٩٢٦
٩٢٧
٩٢٨
٩٢٩
٩٣٠
٩٣١
٩٣٢
٩٣٣
٩٣٤
٩٣٥
٩٣٦
٩٣٧
٩٣٨
٩٣٩
٩٤٠
٩٤١
٩٤٢
٩٤٣
٩٤٤
٩٤٥
٩٤٦
٩٤٧
٩٤٨
٩٤٩
٩٥٠
٩٥١
٩٥٢
٩٥٣
٩٥٤
٩٥٥
٩٥٦
٩٥٧
٩٥٨
٩٥٩
٩٦٠
٩٦١
٩٦٢
٩٦٣
٩٦٤
٩٦٥
٩٦٦
٩٦٧
٩٦٨
٩٦٩
٩٧٠
٩٧١
٩٧٢
٩٧٣
٩٧٤
٩٧٥
٩٧٦
٩٧٧
٩٧٨
٩٧٩
٩٨٠
٩٨١
٩٨٢
٩٨٣
٩٨٤
٩٨٥
٩٨٦
٩٨٧
٩٨٨
٩٨٩
٩٩٠
٩٩١
٩٩٢
٩٩٣
٩٩٤
٩٩٥
٩٩٦
٩٩٧
٩٩٨
٩٩٩
١٠٠٠

II

دنيا مان تقريبن نوآبادياتي نظام فته
تي ويو آهي، پر اسرائيل ۽ ڏکڻ آفريڪا اڃان
تا ائين توسيع پسندي ۽ نوآبادياتي پاليسي تي عمل ڪري
رهيا آهن. اسرائيل وچ اوڀر ۾ آمريڪا جو محفوظ
قلعو آهي، پر اسرائيل ڇا ۽ وڌي ۾ وڌا مسئلا آهن.
هڪڙو زمين جو ٻيو انفرادي قوت جو، اسرائيل هڪ تهذيب علائقا
ڦهلائيندو ته وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ
ڪنٽرول ڪري ٿو. جيئن وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ
مقبوضه عرب علائقن مان فلسطيني کي ٻين عرب ملڪن
ڏانهن ڌڪي ٿو سگهي، ڇاڪاڻ ته اسرائيل وڌيڪ
انفرادي قوت جي ڪوٽ آهي، اسرائيل فلسطيني عربن

ڪان. اهڙو ڪم ٿو وڃي جيڪو يهودي يا شڪاري
سگهن. انفرادي ڪوٽ کي پورو ڪرڻ لاءِ اسرائيل پامبران
يهودين کي به آڻي ٿو.

اسرائيل جي خلاف فلسطيني مزاحمت
ڪيترن ئي مرحلن مان گذري آئي آهي جنهن جو پهريون
مرحلو هو عرب ملڪن جي فوجي طاقت سان فلسطين جو
مئلوحل ڪرڻ پوءِ اسرائيل جي پرواري ملڪن مان اسرائيل
جي خلاف مسلح جدوجهد ڪرڻ عرب حڪومتن تي پازڻ
اسرائيل جي خام خيالي هئي. عرب ملڪن ۾ فلسطيني مسلح
قوت جي اڀرڻ سان اهي ملڪ خوف زده ٿي پئي ويا هڪ
ڪين اسرائيل جي جارحيت جو خطرو هو پيوته فلسطيني مسلح
قوت رياست اندر رياست پيدا ڪري پئي ڇڏي. جنهن کي
عرب حڪومتن ۽ فلسطين جي وچ ۾ لڙايون پئي ٿيون.
1970 ۾ اردن ۾ 1975 ۾ لبنان ۾ فلسطيني شاھي فوج
جو حملو 1982 ۾ وري اسرائيل جو لبنان تي حملو، لبنان مان
فلسطيني هٿيار بند قوت جي نيڪالي ۽ فلسطيني جو قتل
عام

فلسطين جو مئلو وچ اوڀر جي مسئلي سان ڳنڍيل آهي.
ڳنڍيل ٽن سالن کان وچ اوڀر ۾ جيڪي تبديليون
آهن سي فلسطيني جدوجهد لاءِ سارن بحارنهن رهيون
ممرجي. ڪٽيپ ڊيوڊ معاهدي عرب محان کي ڪمزور
ڪيو آهي. ايراني انقلاب رجعت پسند عرب ملڪن کي
وڌيڪ خوف زده ڪيو آهي. 1979 ۾ سعودي عرب ۾

بهاوت ۽ پوءِ وري ڪويت ۾ حڪومت جو تختو اونڌو ڪرڻ جي
 ڪوشش عرب رجعت پسند حڪومتن کي آمريڪا جي وڌيڪ
 ويجهو ڪري ڇڏيو، آمريڪي تيل ڪمپنين طرفان تيل جي
 ذخيره اندوزي ۽ عالمي اقتصادي بحران - *WORLD RECESSION*
 ۽ OPEC ملڪن جا باهمي اختلافات خاتم ڪري ايران
 عراق لڙائي، کان پوءِ تيل جي قيمتن کي گهٽائي ڇڏيو.
 جنهن ڪري عربن جي تيل جي قوت به ڀاڙي ٿي وئي. انهن
 سڀني ڳالهين هوندي به ايران عراق لڙائي عربن جي
 باهمي اختلافن ۽ انتشار کي وڌايو آهي. هر سال ٽي ارب
 ڊالرن سميت عرب ۽ ايراني نارجا پيا ملڪ عراق کي ڏين ٿا.
 انهن سياسي ۽ معاشي ڪمزورين متحده عرب محاذ کي ڪمزور
 ڪيو آهي. جنهن ڪري فلسطيني جدوجهد کي نقصان رسو
 آهي.

فلسطين جو مسئلو جيڪو وچ اوڀر جي سياست ۾ مرڪزي
 ڪردار ڪندو رهيو آهي سو هاڻي تمام گهڻو پوئتي هٽي
 ويو آهي. اخباري اطلاع آهي ته آهسته آهسته اردن ۾ تيل عرب اسرائيل
 سربراهه ڪانفرنس ۾ ماڳهين فلسطين جو مسئلو اڃان به
 نه آندو پيو وڃي. بحث رڳو ايران، عراق لڙائي تي ٿيو
 هو، پر شايد جي اسرار تي رسمي طور فلسطين جو مسئلو
 زير بحث آندو ويو. هنن انتهائي مشڪل حالتن ۾ فلسطين
 جي جدوجهد جو هڪ ٿيون مرحلو شروع ٿيو آهي. هن
 جدوجهد ۽ خطي جو نشان اهو هوندو آهي جتي اسرائيل
 وڌيڪ وڌ ڪمزور آهي - يعني اسرائيل جي اندر هٽي.

اسرائيل کي. افرادي قوت جي کوٽ آهي، ۽ وڌيڪ زمين
ڦهلائڻ گهري ٿو.

فلسطين جي جدوجهد جو مرڪز اسرائيل جي
اندر مڃي، ۽ باهراڻن کي سياسي ۽ مادي مدد ڪري سگهي
ٿي. پر فلسطين جو مسئلو ايستائين حل ٿي نٿو سگهي جيستائين
وچ اوڀر ۾ جامع ۽ پاڻ ڀرپور امن قائم نٿو ٿئي ته ساڳئي
وقت وري وچ اوڀر ۾ جامع ۽ پاڻ ڀرپور امن ايستائين قائم
ٿي نٿو سگهي جيستائين فلسطين جو مسئلو حل نٿو ٿئي،
فلسطين ۽ وچ اوڀر ۾ امن جو هڪڙو ئي طريقو آهي ته هڪ
بين الاقوامي ڪانفرنس منعقد ڪئي وڃي، جنهن ۾
مٿي ڪيو وڃي ته فلسطين کي پنهنجو الڳ وطن ملندو، اسرائيل
۽ ولايت عرب علائقا خالي ڪندو، ۽ علائقي جي سڀني ملڪن

اسرائيل، سوڌو محفوظ سرحدن جي ضمانت ڏيندي، هنن
ڪانفرنس لاءِ تي رڪاوٽون آهن. هڪ آمريڪا، ٻيو اسرائيل
۽ ٽيون عرب محاذ جي ڪمزوري. تنهن لاءِ في الوقت جيڪا
واٽ رهي ٿي ساڳو اهڃاڻ اسرائيل جي اندر جدوجهد کي
تيز ڪيو وڃي ان کي باهراڻن سياسي ۽ مادي مدد ڏئي
وڃي پر هنن ۾ هڪ رڪاوٽ آهي سامعنه ڪجهه فلسطيني
آلواڻ رجعت پسند عرب ملڪن جي دٻاءُ آڏو وڌو اڳوڻ
لاءِ تيار آهن.

هنن ناڪامين، شڪستن، بي سرو ساماني ۽ لڏپلاڻ

فلسطين ۾ سخت مايوسي پيدا ڪئي ان بيزاري، مايوسي ۾
فلسطين بچاءِ حقيقي دشمنن جي، مليل جنگي هٿيار هڪ
پٽي جي خلاف استعمال ڪرڻ شروع ڪيا.

جيئن صلاح خلف چيو ته اسان کي ڪيتري به ٿوري پرڀڄڻي
ڌرتي گهرجي .

ڏکڻ آفريڪا ۾ نسلي علحدگي جي خلاف

۽ نيميبيا ۾ آزادي جي جدوجهد هڪ نئين مرحلي ۾ داخل
ٿي رهي آهي . اي - اين - سي ۽ ڏکڻ آفريڪا ۾ اتان جي ،
ڪميونسٽ پارٽي نسلي علحدگي خلاف جدوجهد جي رهنمائي
ڪري رهي آهي . هزارين لکين ماڻهو گهٽين ۽ رستن
تي نڪري اچي ظاهره ڪن ٿا . يونٽا گورنمينٽ چيٿرو
وڌيڪ تشدد ڪري رهي آهي اوترو وڌيڪ ماڻهن جي
مراحت وڌي رهي آهي . مزدورن جون وڏي پيماني
تي هٿ تالون ٿي رهيون آهن ڏکڻ آفريڪا اندر ۽
ان سان ٻاهر ڪارن جي جدوجهد کي هاڻي وڌيڪ بهتر
سمجهيو وڃي ٿو ۽ ان جي حمايت به وڌي آهي .
گورن ۾ به پنهنجي نسل پرست فسطائين جي حڪومت خلاف
نفرت وڌي رهي آهي ۽ حڪومت خلاف جدوجهد
۾ انهن جي شرڪت وڌي رهي آهي .

اقوام متحده ، يورپ ۽ سموري دنيا ۾ نسلي -
علحدگي جي خلاف ڪارن جي ختمائيت ۾ اضافو ٿيو آهي
ڏکڻ آفريڪا جي فسطائين ۽ نسل پرست حڪومت جي
حمايت رڳو سامراجي حلقن ۽ انهن جا دلال اسرائيل
وغيره ڪري رهيا آهن ڇاڪاڻ ته سامراجي ملڪن جي
ڏکڻ آفريڪا ۾ تمام وڏي سيڙپ ڪيل آهي .
ڏه ارب ڊالرن رڳو برطانيه جا سڙيل آهن .

هاڻي جرمني ۽ آمريڪي سرمايوہ وڌي رهيو آهي .
 ڏکڻ آفريڪا معدني دولت سان مالا مال آهي ،
 انهن معدنيات جو گهڻو حصو اهڙو آهي جيڪي جنگي
 مقصدن لاءِ استعمال ٿيندا آهن تنهن ڪري انهن
 معدنيات قبضو ڪرڻ لاءِ آمريڪا ۽ نيٽو جا ملڪ نسلي
 علحدگي جي حمايت ڪن ٿا ، پر اندرون ملڪ جدوجهد ۽
 عالمي حمايت ڏکڻ آفريڪي ڪارن جي لاءِ ڪاميابين جي
 نئين راهه کولي آهي . ثورا ڏينهن آڊ ڏکڻ آفريڪا
 جتي ڪميونسٽ پارٽي جي اڳواڻ ڪي 23 سال جيل ۾ رکڻ
 کان پوءِ آزاد ڪيو ويو آهي . نيلسن منڊيلا جي آزادي
 لاءِ ٻه دٻاءُ وڌي رهيو آهي .

نيجيريا جي آزادي لاءِ ٻه سواپو جا ڇاپا مارجو جهڊ
 ڪري رهيا آهن . سواپو جي گوريلن جو پيڇو ڪندي ڏکڻ
 آفريڪا جي فوج انگولا جي حدن جي اندر به وڃي ٿي .
 ڏکڻ آفريڪا جي نسل پرست حڪومت يونيتاڪي نه رڳو
 انگولا جي خلاف پر سواپو جي گوريلن جي خلاف
 به استحڪام ڪري ٿي .

علاقائي صورتحال :-

علاقائي صورتحال ۾ اسان
 وقت هن وقت وڏي وڏ پيچيده صورتحال ايران ۽
 عراق لڙائي پيدا ڪئي آهي . لڙائي جي هن
 وقت نوعيت اها آهي ته اها سامراجين ۽ علائقائي
 رڪعت پسندن جي فاعدي ۾ وڃي رهي آهي .

هي لڙائي هن وقت تائين يارنهن لکن سان مٿي ،
 انساني جانيون ۽ ۱۸۵۰ اڌ لکڙ ڪاٺي چڪي آهي .
 آمريڪا کي مداخلت جو پهانو ملي ويو آهي ، آمريڪا
 ۽ نيٽو جون بحري فوجون هندي سمنڊ ۽ نارجي علائقي
 ۾ اچي ويون آهن . نارجو علائقو سامراجي جڳتي منت
 لاءِ وڏي ۾ وڏي منڊي ۾ تبديل ٿي ويو آهي ، لڙائي
 ايران توڙي عرب ملڪن ۾ حقيقي انقلابي قوتن کي ،
 ڪمزور ڪيو آهي ۽ اسلامي بنياد پرستي کي هٿي ڏني
 آهي ، جنهن ۾ سامراج جي مخالفت سان گڏ فڪري
 طرح سان ٽين واٽ جارجان ۽ عمل ۾ مهم پسندي آهي .
 عالمي علائقا ۽ مختلف ملڪن جي اندروني حالتن ۾
 سازگاري سان پويان به جڏ به پهرين جذبي جارجان
 تي غالب به ٿي سگهن ٿا . هن وقت ايراني انقلاب جي
اها نوعيت آهي (جيئن لڙائي ڏيکھ ورتي آهي) تيئن
 سامراجي ۽ رجعت پسند قوتن جي لاءِ حالتون وڌيڪ ،
 سازگار ٿيون آهن . آمريڪا سينگام ٺاهي ورتي ، سياسي
 طور عرب رجعت پسند قوتون وڌيڪ خوف زده ٿي ويون
 جنهن ڪري انهن آمريڪا جي جهول ۾ وڃي پناه ورتي
 عراق جي حڪومت جو ڪردار بدلجي ويو آهي ، چار سو کان
 مٿي عراقي ڪميونسٽن کي ڦاسي ڏني وئي ايران ۾ هن
 وقت به توده پارٽي ۽ ٻين انقلابي ڌرين تي تشدد
 ڪيو وڃي ٿو . فلسطيني ڪار ڪمزور ٿيو آهي ۽ علائقي
 ۾ اسزائيلي دهشت پسندي کي هٿي ۽ چوٽ ملي

in internal situation in Iran

information

mis placed

mis placed

وئي اسرئيل عراق ريٽڪٽر کي تباھ ڪيو۔ لبنان تي چڙھائي ڪئي، ۽ تيونس تي فضا ئي قضاقي وانگر حملو ڪيو۔

of
ever
new
bull.

افغان انقلاب۔

افغاني انقلابي حڪومت ۾ رهي

پاليسي تحت عمل ڪري رهي آهي، هڪٿو انقلابي -

حاملات، حاملات کي عام ڪرڻ، تنهن لاءِ بنيادي معاشي ۽ سياسي سڌارا آندا ويا آهن،

لين هارين زمين ورهائڻ جو جڏهن فرمان

جاري ڪيو تڏهن چيو ته هارين کي زمين ملي وئي آهي

هاڻي انقلاب کي ڪير ۾ ناڪام ڪري نٿو سگهي،

افغانستان ۾ هارين کي قرض ۽ وياڄ معاف ڪيو ويو

آهي، انهن کي زمين ڏني وئي آهي، زرعي پيداوار

وڌائڻ لاءِ ڪيترائي طريقا ڏني، ڄاڻ ڏني پئي وڃي،

منعت ڪاري جو عمل وڌيو آهي، تعليم ۽ صحت ڏانهن

خصوصي ڌيان ڏنو ويو آهي، فادرلٽي ڦرنت ٺاهي

حڪومت جي بنياد کي وسيع ڪيو ويو آهي، هارين

مزدورن پيٽي بورجوا سان گڏ وطن دوستي قوتن ۽

سڀني کي حڪومتي معاملن ۾ شريڪ ڪيو ويو آهي

تازو لوشي جرگه منعقد ڪيو ويو آهي جنهن ۾

جي چونڊ به ٿي آهي، اهو سڀ ڪجهه انقلاب

دشمنن جي تخريب ڪاري، سامراجي مداخلت ۽

سازش جي باوجود ٿي رهيو آهي، پيو انقلاب

جي اندروني تخريبڪاري ۽ سامراج جي مداخلت ۽
غير اعلان شده جنگ خلاف بچاءُ ڪرڻ پهرين ڳالهه
لاڻا خان حڪومت هڪ ته قومي مصالحت ۽ پاليسي

تي عمل ڪري رهي آهي ۽ ٻيو وري انقلاب دشمن
مراعت جي چيلهه ڇڏي ڪرڻ لاءِ خوست ۾ فوجي
ڪاروائي ڪئي آهي. پهرين مداخلت ۽ سامراج جي
غير اعلان شده جنگ جي خاتمي لاءِ ۽ انقلاب
دشمن آمريڪا، پاڪستان، سعودي عرب ۽ مفر
سان جيڪا تخريبڪاري لاءِ مدد حاصل ڪري رهيا
آهن تنهن کي پنڄو ڏيڻ خاطر جيئو ۽ ڳالهون
شي رهيون آهن، جنهن جو فتنوري ۽ آخري ۽
فيصله ڪن اڃا اس تيڻو آهي.

Political
news

ڀارت ۽ سارڪ ۽

ڀارت غير جانبدار آمريڪا ۽ علائقي
جواهمر ملڪ آهي، اندرون ملڪ خوشحالي ۽ مفلسي
جي وچ ۾ تمام وڏو فاصلو آهي، ڀارت جي قومي
سرماييدار جو اعتدال پسند گروهه آزاد هند تي
حڪمراني ڪندو آيو آهي سواءِ ٻن مختصر وقفن
جي. لان بهادر شاستري ۽ مارا جي ڊيسائي. چرن
ستيا ۽ دورجي جيڪي قدامت پسند هئا، ڀارت
پاڪستان جي فوجي حڪمرانن جي مهم پسندي
۽ سامراج جي اشاري تي هر وقت تيار رهڻ واري
طبيعت کي به حد ۽ اعتدال ۾ ٽوڪي ته ساڳي وقت -

علائقي ۾ سامراجي سازشن کي به کامياب ٿيڻ نه ٿو
ڏسئي، سربينڪا، مان، آمريڪا، اسرائيل ۽ پاڪستان جي
فوجن ۽ جاغوسن جي واپسي ان جو مثال آهن، پر بارت
۾ هڪ طرف بهرجوازي جا رجعت پسند حڪومت ۽ متحد
نٿي رهيا آهن ته ٻئي طرف وري ڪميونسٽ ڌريون به طاقت
گڏ ڪري رهيون آهن. — ڏهه لک هارين ۽ مزدورن،
جودھلي ۾ مظالم جو ڪا گھٽ ڪالم ڪانهي.

مجموعي طرح سٺان جيڪڏهن علائقي جي

مورت حال نٿي غور ٿا ڪيون، ته جيڪو وچ اوڀر سان شروع
ٻئي ڪري سارڪ ٿا ٿين پھچي ٿو ته. اسان کي ڏسڻ ۾
اچي ٿو (الف) — هن وڏي ۽ حساس علائقي ۾ سامراج،
جي فوجي مداخلت ۽ جارحيت واري صلاحيت ۾ ٻي پٺاڻ
اضافو ٿيو آهي، پر سامراج پنهنجي اڳرائي کي ڪاميابي
۾ تبديل ڪري نه سگهيو آهي، ڇا ته وري ان کي پاڻ ڏار
ٻڌائي نه سگهيو آهي. (ب) — رجعت پسند ۽ انقلابي
ڌرين جي وچ ۾ هڪ ٻئي وڌيڪ صاف ۽ چٽي نٿي
آهي. — (ٽ) — وچ اوڀر ۾ رجعت پسندي ۽ قدامت
پسندي ڏانهن رجحان وڌيو آهي، ته سارڪ ۾ جمهوري
قوتن وڌيڪ سگهه حاصل ڪري ورتي آهي.

(ٽ) — عراق، ايران، لڙائي، افغان انقلاب جي مضبوطي
۽ ايراني انقلاب ۾ موجود اندروني لاڙن ۽ انهن
۾ تصادم آئندو صورتحال نٿي اشارو ڏيندا،
رهندا.

تاریخ جو عالمی رخ ۽ تجربو

۱۔ عالمی سوشلزم۔ امن جون ٹوٹون

سنگھاريون ٿيون آهن، نيون ٿيڊ يليون سوشلزم، اٺي
۽ جمهوريت جي ڦوٽن کي وڌيڪ مضبوط ۽ مستحڪم
۽ سنگهارو ڪنديون.

سرما ئیداری سوشلزم کا انھن عبور

جو سر حلو وڌيڪ صاف ۽ سولو ٿي پيو آهي .

۲. عالمي امن لاء حالتون وڌيڪ سازگار آهن، ٿين

يا انتمي لڑا سڄي جو ٺٺو ري. خوارو ڪونهي ۽ مقامي ڪشيدگي

جوا مکان رهند و ا جيئي نو آبادياتي نظام جو ورثو هونديون

آهن، سامراج جي سازش ۽ مقامي رڃت پسند حڪمرانن

جي بھراڻي کان سواءِ جو ديوان مٿاسي لاءِ سرحدن

حاجه پاهر: EXTRATERRITORIAL حل ٿيڻ جي سبب

مفتوح

三 سامراج جي ٽنهي مرڪزن - اتر آمريڪا، چين ۽

پورپ جي وچ ۾ ته طرفي تجارتي ويڙھ وڌيڪ تيز

ٽي رهبي آهي. هن ويتر هم جيڪا به در سگهاري ٿيندي

ساڀي ڏرجي قيمتي شهر سرما ٺيڙ ملڪ جي اندر

ماشي بحران وڌندو سوانچيان ڳرمي جي آمريڪا

ہیں بحر اچھوڑ دی شکار کیندو رہندو! سن جا یہ ،

بنیادی سبب آھن :- الف ، عالمی معیشت میں سوشلزم

جو حصو وڌي رهيو آهي ته ان نسبت سان سرما بڻدي

جو حصو گمانجي رهيو آهي (پ). سرما ئيدار نه معيشت

ٻن متضاد عملن جو شڪار آهي هڪ ته محشيت جي خطرت اها هوندي آهي ته اها ويندي آهي - ٻين الاقوامي صورت اختيار ڪندي - پوءِ آهي ناموريت جو قاعدو. ٻي مهاڀاري لڙائي سبب آمريڪي مڪميون زبردست طاقت هت ڪري ويون، پر پوءِ انهن پاڻ تي عالمي زمينداري جو ايترو ته بار رکي ڇڏيو خاص ڪري فوجي جنهن سان مادي وسيلن جو وڌيڪ ڏيان ٿي ٿو جو اهي هاڻي نه ته بار ڪٿي سگهن ٿيون نه وري زمينداري تان هٽ ڪٿي سگهن ٿيون.

آمريڪي ڪمپنين پنهنجي تسلط هيٺ عالمي محشيت جي نئين سري سان چوڙ ڇڪ ڪئي پر وري ناموريت وارو قاعدو به پنهنجو ڪم ڏيکارڻ لڳو. يورپي ڪمپنيون، اڪيلي سر آمريڪا سان مقابلو ڪري نئون سگهن ٺهڻ ڪري انهن EEC جي شڪل ۾ مماشلي گروهه ٺاهي آمريڪا کي ڪمپنين جي مقابلي ۾ پنهنجي چٽا - پيٽي واري حيثيت کي مستحڪم ڪري ورتو آهي.

هن ته - طرف مقابلي ۾ ٻن طرفن سان آمريڪي هڪ هٿين تي حملا تي رهيا آهن هن عمل ۾ شدت اچي آهي گهٽل ٿي ناهي ٿيڻي.

4 - سوشلسٽ ملڪن ۾ ڪشيدگي جو ماحول گهٽجي

رهيو آهي ماني جي غلبو ورڻ جيڪي ڪين طبقاتي

سماج سان ورڻي ۾ مليا هئا تن کي تمام گهڻو پوئتي

ڇڏي ويا آهن - سوشلسٽ ملڪن ۾ سائنس ۽ ٽيڪنالاجي

۴. تعميق ودي آهي سماجي پيداوار ۾ سائنس ۽ ٽيڪنالاجي جو استعمال وڌيو آهي، پنهنجي وسعت پيدا ڪري معيشت ۾ پنهنجين غلطي جي اصلاح ڪري عالمي تجربن مان سکي معاشي منصوبه بندي ۽ انتظام يونين ۽ بهتر رهون گولي ڪڍيون آهن.

جنهن جي اعلى ترين شڪل آهي انفرادي پيش قدمي ڪئي سوشلسٽ اجتماعيت مان جوڙڻ انهي ڪري ايندڙ وقت ۾ سوشلسٽ ملڪ عالمي تاريخ ۾ نودمي وڌي رهيا ڪرڻ لاءِ بهتر پوزيشن ۾ هوندا.

5. عالمي تاريخ جو پنجون رخ اهو هوندو ته سڄي دنيا ۾ قومي آزادي جون تحريڪون وڌيڪ تيز ۽ سنڀالين ٿينديون، عالمي سطح تي عالمي سامراج جي جديد نوآبادياتي نظام خلاف نئين بين الاقوامي معاشي نظام لاءِ جدوجهد تيز ٿيندي، ۽ هر هڪ ملڪ اندر سامراج ۽ رجعت پسند قوتن خلاف انقلابي ۽ جمهوري قوتن جي جدوجهد تيز ٿيندي.

مشڪلاتون ۽ رڪاوٽون، پيچيدگيون ۽ ناڪاميون ضرور ٿينديون پر تاريخ جو رخ ان طرف هوندو.

ملڪي حالتون ۽ برسرِ اقتدار گروھ

حڪمران ٽولي ۽:

حڪمران ٽولي تي جيڪڏهن

نظر ڪندا آهين ته هن وقت ان جي برڪتب يا جوڙجڪ
۾ اسان کي چار قوتون ملنديون. (۱) - فوجي نوڪر شاهي.
(۲) - شھري ڪامورا شاهي (۳) - شھري سرماييدار
(۴) - بهراڙي جازميندار.

حڪمران ٽولي ۾ وڏي وڏي طاقتور حصو

فوجي ٽولي جو آهي. فوجي ٽوليءَ فوجي ادارو ۱۹۴۷ کان وٺي اسان وٽ ڪنهن نه شڪل ۾ گذرڻ پري جي پٺيان نه گذرڻ پٺي جي سامهون اسٽيج تي - اقتدار جو مالڪ پئي رهيو آهي، پر گنريل سادن ڏهن سالن کان به ان جي اقتدار جي انتها آهي. مڪروھ شڪل پئي رهي آهي. فوج جو تمام گهڻو حصو پنجاب مان نواچي، ٻيو ته بهراڙي مان ايندي به فوج سرماييداري جي همت افزائي پئي ڪئي آهي. آمريڪي تسلط کي قائم ڪرڻ ۾ به فوج جو مرڪزي ۽ بنيادي ڪردار پئي رهيو آهي. فوج وٽ هٿيار گهڻو ڪري آمريڪي آهن، انهن جي تنظيم ۽ تربيت به آمريڪي طريقي تي ڪئي وڃي ٿي. فوج جي تربيت اهڙي نموني ڪئي وڃي ٿي جو اها سرحدن تي وڙهڻ جي بجاءِ عوامي بغاوتن کي دٻائڻ جي ڪم وڌيڪ اچي ٿي.

فوجي ٿولي پنهنجي اقتدار دوران ساليانو بجيٽ جو
 گهڻو حصو پنهنجي لاءِ کٽي ٿو وڃي، ٻيو ته مالي ۽
 معاشي وسيلا پنهنجي قبضي ۾ ڪري ورتا آهن.
 جهڙوڪ فوجي فائونڊيشن، بيمريه ۽ شاهين
 فائونڊيشن، اين-ايل-سي وغيره جيڪي
 سرماڻي جي سيڙپ ڪن ٿا، ملون ۽ ڪارخانا
 لڳائين ٿا. ٽراڻسپورٽ هلائين ٿا. تعميرات
 ٻاڻيڪا ڪن ٿا. زمينون هٿ ڪن ٿا ۽ ٻيو ڪاروبار
 ڪن ٿا، تهوري فوجي ڪامورا منشيائت سمگلنگ
 رشوت، ڪميشن ۽ ٻيا اهڙا ناچاڻ ڪم ڪري پيڻا
 دولت گڏ ڪندا ٿا وڃن. ٽين ڪالھ ٿوري اها آهي
 حڪومت جي اهم ادارن کي فوجي پات سڌو سنئون
 پنهنجي ڪنٽرول ۾ قبضي ۾ رکڻ ٿا. پنهنجي
 پسند جا ماڻهو آڻي ٿا جيئن حرف آخر فوجي ٿولي
 جوهجي، شمري سرڪاري نوڪرين، تعليمي ادارن
 ۾ دفلاڻن ۾ فوجين کي خصوصيتون ڏئي ۽ ڪارپوريشن
 ۾ خودمختيار ۽ غير خودمختيار ادارن ۾ فوجين ادارن ۾
 فوجين کي اوليت ڏئي ويهي ٿي. امري طرح سان
 اسانجي سماج ۾ فوج جا ايترا سڌا معاشي مفاد قائم
 ڪيا ويا آهن جو فوج انهن ٽن سولائي سان دستبردار ٿيڻ
 لاءِ تيار ڪانه ٿيندي.

بخانه فوجي حڪومت جو خاتمو ڪيو ويو

آهي پر تڏهن به ريفرنڊم سان وٺي وزارتن جي

سنت جي ڇهن ملڪن جو شهري انتظام به فوج

جي حوالي ڪيو ويو آهي.

شهري سرما ئيداڻو

هي سامراج جا دلا آهن آهن

جي پنهنجي الڳ ۽ آزاد حيثيت ڪانه آهي. پامرين طور تي پنهنجي بچاء لاءِ وڏي وڏي سامراج تي انحصار ڪندا آهن. پوري اندرون ملڪ ڪامورا شاهي تي خاص ڪري فوجي ڪامورا شاهي تي، ڇاڪاڻ ته شهري سرما ئيداڻو هميشه فوج جي آمريت جي خوشي ۾ خوش پئي رهيا آهن. جيڪا انتهائي جبر سان مزدورن جي خلاف ڪري ڪچلي تي ڇڏي، سرما ئيدارن کي انهي ڪري مزدورن ۽ مظلوم طبقي جي قربت جو ڪليل موقعو ملي ٿو وڃي. اسان ڏٺو فوج جو سماجي بنياد ۽ پس منظر پهرتي جو جائيزدارنه آهي، تنهن به فوج هتي سرما ئيدارنه تعلقات کي وڌائڻ ۾ وڏي وڏي ڪم ڪري ٿي آهي. فوج به سرما ئيدارن کي قومي ملڪيت ۾ ورثي جا خزانو واپس ڪيا آهن، نيون صنعتون لڳائڻ لاءِ هر طرح سان سهوليت ڏني آهي. توان آسان ۽ وڏا قرض ڏنا آهن ته پراڻا قرض معاف ڪيا وڃن. نيڪسن ۾ رعايت ۽ ڇوٽ پئي ڏني آهي، معيشت تان ڪنٽرول ڳهڪايو آهي. آمدني ۽ روايتي واپار ۾ سهوليت ڏني آهي ۽ آمدني رقمون ڏنيون آهن، ان جي باوجود به

سرمائيدار منعڪاري ٿا ڪن. سرما ئيدار بچاءِ سيٽپ
ڪرڻ جي وڌيڪ وڌ پئسو ڪمائڻ گھڻ ٿا. تنهن
لائي اهي هر قسم جي ڪريل حرڪت ڪرڻ لاءِ
تيار هوندا آهن.

زمينداري :-

پهرائي مان زميندار حڪمران ٿولي
جي تشڪيل ۾ حصو وٺندا آهن. هنن جو تعداد
گھڻو آهي پر حڪمران ٿولي ۾ هنن جي حيثيت آخري
نمبر تي آهي. حڪمران ٿولي جي تشڪيل ۾ جيڪي
زميندار يا زرعي سرمائيدار، وڌيڪ اچوڌري،
خان ۽ سردار حصو وٺن ٿا، سي وڌيڪ وڌ قدامت پسند
۽ رجعت پسند آهن پر گذريل ڪجهه وقت کان جيڪو
رجحان نظر اچي ٿو سو هنن تي زميندار پاڻ پنهنجي
پئسي جي سيٽپ منع ۾ به ڪن ٿا. منعڪار وري
زمينون به خريد ڪن ٿا.

اقتدار جي بلڪل هيئن ڌاڪي تي هئڻ سبب
زميندار ڪوشش ڪندا آهن ته ڪا به ڪا اسيمبلي هجي
پوءِ اها غير نمائنده چون هجي پر هجي ضرور، يعني
اهي گنده جي ڪري پنهنجن مفادن جو بچاءُ ڪري
سگھن. مثلاً زرعي شيڪس کان بچڻ، ڇاڪاڻ
ته فوجي ڪامورا اهي ساهه شهري سرمائيدارن جو
واسطو وڌيڪ گھڻا ٿو هوندا آهن. بئسٽ زميندارن
جي. - مثلاً پير پاڻاري تنهن چوڻي جا زورا

لڳايو پر نواز شريف کي اقتدار شان هٽائي نه سگهيو. اها آهي
اسان وٽ حڪمران ٿولي جي جوڙجڪ جنهن تي سياسي پارٽي
جي لحاظ کان گهڻو ڪري مسلم ليگ پڻي قبول رهي آهي.

اقتدار جو هي مضبوط پايو Solid Block آهي،

جنهن جا اندروني تضاد ايترا ته دوستانه آهن جو انهن کي
حل ڪرڻ ۾ ڪين ڪنهن به قسم جي تدڪيا جي نه ٿي سگهي. هن
هلاڪ معاشي وسيلن تي پنهنجي قبضي کي جاري رکڻ لاءِ پنهنجي
اقتدار کي مستحڪم ڪرڻ لاءِ هڪ طرف مظلوم قومن ۽ مظلوم
طبقتن تي بيپناهه ظلم ڪيو آهي ته ٻئي طرف وري ملڪي معيشت
۽ سياست کي سامراج وٽ گروي رکي ڇڏيو آهي.

هن حڪمران گروهه ملڪي معيشت جي امڙي ته

مضموريه بندي ڪئي آهي جو ملڪي معيشت بچاءِ مستحڪم
ٿيڻ جي وڌيڪ ڪمزور ٿي آهي؛ اها ملڪي معيشت نه پر هڪ
عام غفلت جي شڪل اختيار ڪري وئي آهي. اسان جي معاشي
ريپورٽ الڳ پيش ٿيندي پر معنيٰ ان جا ڪجهه مکيه رجحان -
پيش ڪجن ٿا.

معاشي تباهي جي صورتحال اها آهي ته هر سال

خساري جي بهيت پيش ڪئي وڃي ٿي، جنهن ۾ غير
پيداواري خرچ پيداواري خرچ سان ڀيٽيو هوندو آهي،
غير پيداواري خرچ جو ۹۴ سيڪڙو فوج، پوليس ۽ انتظام
ٿي خرچ ٿئي ٿو. پر آمدني واپار درآمدي واپار جي آمدان
نه گهٽ هوندو آهي، وييلن جي کوٽ ايتري آهي جو پيداواري
۽ غير پيداواري بجيٽ جو وڏو حصو رڳو قرض مان.

پورو ڪيو ويندو آهي. هن وقت سامراجي قرض 18 ارب
 (اٺهين) ڊالر آهي، ۽ اندروني قرض 1300 ارب رپين
 کان وڌيڪ ڇڪو آهي. ساليانو ٽيهار ارب رپين کان مٿي
 ٽي رڳو قرض ۾ واپس ڪيا وين ٿا. سڪي جو ملهه ٿيندو.
 وڌيندڙ گهٽجي رهيو آهي ۽ ناڻي جو ٽهلاءُ وڌي رهيو آهي.
 صنعتڪاري جو عمل تمام گهڻو سست آهي، جنهن
 ڪري ملڪي معيشت جو بنياد مستحڪم نٿو ٿئي ان ڪري
 روزگار جا وسيعا نشانڪن، پر پڻ ڪمائن جا ناجائز ڪريل
 طريقا استعمال ڪيا وين ٿا. حڪمران ٽولا پاڻ منشيائت، سنگلنگ
 ڌارن ۽ اغوا جي ڪاروائين ۾ ملوث آهن. وڏي پيماني تي رشوت
 ۽ ڪميشن ورتي وڃي ٿي ۽ سرڪاري خزاني تي هٿ صاف ڪيا
 وين ٿا. چاليهار ارب رپين جي، سرڪاري خزاني ۾ ساليانو گهري
 معيشت وڃي ٿي. 80 ارب رپين جو ڪارو ٺاڻو گردش ۾ آهي
 جنهن تي اڇو ڪرڻ لاءِ سفيد باند جاڙي ڪيا ويا هئا.
 سرمايڪاري ڪوري ملڪي معيشت تي مستحڪم ڪري
 عام ماڻهن جون ضرورتون پوريون ڪرڻ ۽ روزگار جا موقعا
 پيدا ڪرڻ بجاءِ ايم اين اي - ايم پي اي بلدياتي -
 ڪاغذ ٽنڊرن - چيئرمينن، زڪوات ۽ مشرڪيت جي ميمبرن
 کي لنگهاريا روشوتن طور ڏئي هڪ طرف سرڪاري خزاني
 تي ٿيرڻ وڃي ٻئي طرف ناڻي جي گردش تي وڏاغي بهڻائي
 پيدا ڪئي ٿي وڃي ٽيڪن طرف وري ماڻهن ۾ بي ايماني ۽
 حرام خوري کي وڌايو ٿو وڃي. ماڻهن کي اهو باور ڪرايو
 ٿو وڃي ته بااخلاق روزي ڪمائڻ ۽ روزگي گذارڻ جو ڪوبه طريقو نٿو

ٻئي طرف گهڻ قومي مک هٿين کي ٺاڻي جي سڙپ جي،
سهوليت ڏني وڃي ٿي. انهن کي مٿان ٺاڻو ڪري وڃڻ جي
سهوليت ڏني وڃي ٿي. گهڻ قومي مک مٿين جي اهڙين
مصنوعات کي به عتي اچڻ ڏنو وڃي ٿو جن جي اسان کي درجو
ضرورت ناهي پر اسان لاءِ نقصان ڪارنه آهن مثلاً دواڻون.

حڪمران بلاڪ جي هن معاملي ۾ پاڻي ۾ محڪوم ملڪ
پيٽر هجي وڃن ٿا، وڏي پيماني تي بي روزگاري ٿيلجي رهي آهي
جنهن ڪري هر قسم جا ڏوهه ٿي رهيا آهن، انهن ڏوهن ۽
ڏهاري جي سرپرستي ٿي وڃي ٿي، تيم لک ماڻهو جيڪي
ڪم ڪڍڻ جي لائق آهن، پر انهن کي روزگار نٿو ملي.

مهنگائي ۽ ٺاڻي جي واڌ ماڻهن جي قوت خريداري گهٽائي
ڇڏيو آهي. هن وقت 9 سيڪڙو اضراط زر آهي، جيڪا
سال جي آخر تائين 15 سيڪڙو ٿي ويندي.

تر، چولستان ۽ سرين جي علائقي ۾ ڏکڻ ڳو پيو آهي،
مزدورن کي ترديد يونين ۾ هٿ تال جو حق ڪونهي، ليڪڙي

نظام مزدورن جي چيلنج ڪري ڇڏي آهي. هارين کي
قرضن ۾ ڇڪڙي ڇڏيو ويو آهي، انهن جي حالت زرعي نظام
سمان ڪنهن به صورت ۾ بهتر ڪونهي. هاڻي دارانه جبر،
سرماييدارانه قوت هارين کي تباھ ڪري ڇڏيو آهي.
مظلوم قومن به سرماييدارانه قوت جو شڪار آهن، گذريل

ڏهن سالن ۾ سنڌ جي محنت کي ڇاڻي واپي تباھ ڪيو ويو
آهي. سنڌ جي زرعي پيداوار پڻ صلاحيتن جي پيٽ ۾ گهٽي
آهي ڇاڪاڻ ته زرعي پيداوار وڌائڻ لاءِ زرعي اوزار، پاڻ،

دوائون، پاڻي ۽ قرض مناسب مقدار ۾ ڪونه ڏنا ويا آهن،
 سنڌ ۾ صاف پاڻي پيئڻ جو سيڪڙو ملڪ جي ٻين حصن سان
 گهٽ آهي. - توڙي جوان ۾ ڪراچي جا شهري به شامل ڪندا
 آهيون، سنڌ ۾ روجن جي ٺهڻ، تعليمي سهوليتن ۽ طبي
 سهوليتن جي بلبرهي گڏريل ڏهن سالن ۾ ٻين علائقن
 جي مقابلي ۾ گهٽ رهيو آهي. - سنڌ جي ڇهه سيڪڙو تعليم گهٽي
 آهي ته ٻي روزگاري جو حصو وڌيو آهي. - سنڌ ٽيڪس جوڙجڪ
 پنجهتر سيڪڙو ڏئي ٿي پر گڏريل ڏهن سالن سان سنڌ تي
 ميرڪز سان ملندڙ گرانٽ جو حصو گهٽ پئي رهيو آهي، ان
 هوندي به ته ٻين علائقن سان ايندڙ ماڻهوجيڪي سال ۾ وڌڪ
 ٽين ٽا. سي سنڌ جي وسيلن تي پارٽيڪن ٿا، ۽ سنڌ مان
 ٻين صوبن ڏانهن دولت کڻي وڃن ٿا. - ساليانو 12 ارب رپيا
 ڪراچي مان پنجاب ۽ ست ارب رپيا سرحد ڏانهن موڪليا
 وڃن ٿا.

سنڌ جي پيٽرول مان سنڌ تي ڪوبه حصو نه ٿو ملي
 يونين ٽيڪساس جو عمل دخل سنڌ ۾ وڌي ويو آهي.
 سنڌ جي معدنيات ۽ بجلي کي به بچاءِ سنڌ جي پنجاب
 ۾ استحاله ڪيو وڃي ٿو. هه لک ايڪڙ سنڌ جي زمين شهرت
 ۽ فوجي آفيسرن، چوڌرين، عربن ۽ ٻين ڌارين جي قبضي
 ۾ آهي.

اهڙي طرح سان بلوچستان ۾ مري ڏکاري، شڪار
 آهن، چنهڻ ڪري اصلي لڏ پلاڻ تي مجبور آهن،
 بلوچستان ۾ سڀئي ڪارخانا بند ڪيا ويا آهن.

حب ۾ جيڪي به ڪارخانہ لڳايا ويا آهن تن ۾ بلوچن کي
روزگار نشوونو وڃي. بلوچستان جي معدنيات کي بلوچن
لاڙ استعمال نٿو ڪيو وڃي.

سرحد جي بجلي کيئن ٿي وڃي. سرحد مان هڪ سيڪڙو ڪارخانہ
بند ڪيا ويا آهن. سرحد جي ترقي لاءِ گوپ ڌيان ڪونه ٿو
ڏنو وڃي. پيرانا کي رڳو اندرون ملڪ ۾ پيرون ملڪ لپير
مارڪيٽ ۾ تبديل ڪيو ويو آهي. سمٽلنگ ۾ افغان انقلابي
حڪومت خلاف تخريبڪاري جي اڏي ۾ تبديل ڪيو ويو آهي.
سرايڪي علائقي جي معيشت کي پنجاب جي معيشت
جو پيچ. Appendage ڪيو ويو آهي. چولستان ۾ ڏڪر جي
ڪيفيت لڳي پئي آهي. سرايڪين جي زمين ۽ نوڪرين
تي مرگزي پنجاب جو قبضو آهي.

پنجاب جي معيشت کي ٿيڪو ڏيڻ جي ڪوشش ڪئي
ٿي وڃي، نئين صنعتڪاري ۾ ٿي آهي. پنجابي سرمايدار
ڪراچي کان پنجاب ڏانهن سيڙپ کي منتقل ڪري رهيا
آهن، پر معاشي ترقي سماجي نااهماري کي به وڌائي ٿي ان
ان جي نتيجي ۾ پيدا ٿيندڙ بي روزگاري کي ٻين علائقن جي -
قيمت تي گهٽ ڪيو وڃي ٿو. اندرون ملڪ ۾ پاهران ايندڙ
پيچي جو رخ پنجاب ڏانهن آهي. پنجاب اسان وٽ سياسي
معاشي، آزادي ۽ رياستي چير جي لحاظ کان وڌي ۾ وڌي
محفوظ تر قوت آهي. پنجاب جي حڪمران شمري ۽ فوجي
نوڪر شاهي معاشي منصوبہ بندي اهڙي ٿي ڪري جنهن
سان پنجاب کي ٻين قومن جي مقابلي ۾ اوليت ملندي

ٽي رهي. غير پنجابي حڪمران به پنجاب جي آڀيان جهڪڻ تي مجبور آهن. ڇاڪاڻ ته طاقت جو مرڪز پنجاب آهي. سنڌ صوبو سرماڻي دارانه واد جا اتر ۽ پنجاب ۾ مخصوص ٿيندا. خاص ڪري ٺاڻي جي واد جا.

مطلب ته مهاڻي منصوبه بندي ^{نوني} امري سان ڪئي ٿي وڃي. 1. ظالم ملڪن کي ڦرلٽ جا وڌيڪ موقعو ملڻ ٿا ۽ ظالم طبقو وڌيڪ پيڙهجي رهيا آهن.

2. ملڪي معيشت جو بنياد مضبوط ڪوٺڻو ٿو ٿئي جنهن جي ڪري امرا ٽري، گهوڙا، ڦرمار ۽ غير يقيني وڌي رهي آهي.

3. سرڪاري سرپرستي، زور ورتو، ٻي ايماني، سمگلنگ وغيره سان زير زمين معيشت کي وڌايو ويو آهي جيڪا کليل معيشت جي 30 سيڪڙو کان به مٿي ٿي وڃي آهي.

حڪمران ٽولي جي اها گهوڙا لاري واري ڪيفيت

اڇا وڌي ٿي آهي.

ڇاڪاڻ ته (الف) افغان شاهه سبب پاڪستان جي مهاڙي

رياست (Bhata + Sana + Sana) واري حيثيت ختم ٿي وڌي

تڏهت ڪري آمريڪي امداد آپ ڇڏي نه ملندي

(ب) عالمي بينڪ فيروري تائين ملڪي معيشت تي درست

ڪرڻ جو چٽا ٿڌو آهي ٻي صورت ۾ اها امداد فراهه لڳي

سان نه ڏيندي.

(ڄ) سعودي عرب ۾ موجود پاڪستاني فوج کي واپس

ڪيو وڃي ٿو. جنهن مان تمام گهڻو پرتو ٿي ٿو.

هو.

ٺٽ، - ٻاهرين ملڪن ۾ ڪم ڪندڙ مزدور ۽ ٽيڪنشن خاص ڪري وچ اوڀر مان واپس ٿي رهيا آهن. اهي هتي بي روزگاري کي وڌائيندا، ۽ ٻاهريون ناڻو به گهٽجي ويندو ۽ جن جي مدد سان مٿي ترقياتي منصوبا صلاحيا ويندا آهن.

ٻيا، سفيديباندين جي *White Bond* جو مدو پورو ٿي رهيو آهي، انهن جي رقم ۽ وياج کي واپس ڪرڻو آهي.

انهن ڪري ايندڙ وقت ۾ حڪمرانن خلاف بحران وڌڻو آهي.

سياسي گهوتالو ۽ سياسي جبر :-

1983 جي جمهوري

جدوجهد کان پوءِ حڪمرانن جو جيڪو سياسي گهوتالو وڌيو آهي سواچان وڌندڙ ٿو رهي. پنهنجي گهوتالي کي گهٽ ڪرڻ لاءِ حڪمرانن جيڪي ٻه چالون مليون آهن، اهي انهن کي وڌيڪ ڏهن ڏانهن وڌي پئي ويون آهن. هڪ انهن ريفرنڊم ۽ غير جماعتي چونڊن جو ڏي وٺڻ ۽ ٻيو اسيمبليون، وزارتون ۽ اسيمبليون ۽ پنهنجي سياسي بنياد کي وڌيڪ مضبوط ۽ وڌائڻ لاءِ مسلم ليگ ۽ مسلم ليگ ۽ وزارتون ۽ اسيمبليون ايتريون ته ڪمزور ۽ ڌڪايل آهن، جو حڪمران ٽولي جي وڌيڪ طاقتور حصي يعني فوج کي به انهن جو پاربرداشت ڪرڻو پوي ٿو. قمر مار جي ورهاست تي حڪمران ٽولن جا اسيمبلي ۽ مسلم ليگ معرفت تضاد وڌيڪ چٽائي طرح سان ماڻهن جي سامهون اچن ٿا.

فوجين جي دٻاءَ تي تي حڪومت جي فيس ٽيڪس لڳائي .
(فوجي سمجهن ٻيا ته مارشل لا جي نه هئڻ سان انهن جا
معاذڪيڻ بچي سگهندا ۽ پر وري عوام ۽ واپارين جي
دٻاءَ جي ڪري ان کي واپس ورتو ويو) ڪالاياڻ ٻيڻ
۽ ٻين اهڙن مسئلن تي حڪمران ٽولي جي تڪڙا دن
جي خبر پوندي رهي ٿي .

حڪمران جماعت ۽ اسپيلين جي ميمبرن ، وزيرن جي
بداخلاقيتن ، بد اعمالين ۽ رشوتخوري عوام ۽ حڪمران
خلاف وڌيڪ نفرت پيدا ڪئي آهي . هر طرف تي ماڻهن
۽ مظلوم عوام حڪمران جماعت جي بد مهاڻن ۽ دادا گيرن
پاڻاري ڏارن ۽ لغنگن جي فوج ۽ لوڏ ٿي نظر اچي ، جيڪي
حڪمرانن جي خلاف عوام جي ڪاوڙ ۽ نفرت کي وڌائيندا ٿا
رهن .

حڪمرانن پيو ڪم اهو ڪيو آهي جو سياسي عمل
سي روڪي هراري غير جماعتي چونڊون ڪرائي سياسي
پارٽين جي وقعت کي ختم ڪيو آهي ، چونڊون هرڪوئي
ڏاڻي ۽ گروهي اثر تي وڙهي ٿو ، ماڻهو ذات پاٽ ، ۽
بيزادرين ۾ ورهائجي وڃن ٿا ، جنهن ڪري حڪمرانن
جي متعدد مضبوط ۽ منظم قوت خلاف مخالف مضبوط ۽
منظم سياسي پارٽين جي صورت ۾ متحد قوت پيدا ٿي
نٿي سگهي . هن جو سڌو ۽ گهڻو اثر بورجوا مخالفت تي
پيو آهي ، پر مزدور طبقي جي ۽ ڪاٺي ڌرمي پارٽين تي
به هن جو اثر پيو آهي .

۱۹۸۳ ۽ ۱۹۸۶ واري جمهوري جد وجهه جيڪا ماڻهن ۾
حڪمرانن خلاف ٻڌي پيدا ٿيڻي ڪري، انهن جي متعدد
سياسي طاقت پڻي ٽاهي، سياسي پارٽين عوام جي ڳانڍاپي
کي وڌائي پئي، پڻي دفعا فسطاڻي حڪمرانن جو تختا وڌو
نه ٿيو، پر حڪمرانن کي ڪجهه سياسي آزاديون ڏيڻيون پئي
ويون. ماڻهو سياست ۽ سياسي پارٽين ڏانهن وڌيڪ
متوجهه پئي ٿيا، ۱۹۸۳ ۽ ۱۹۸۶ واري جد وجهه ۾ رجعت پسند
سياست پوئتي هٽڻ لڳي ۽ ترقي پسند سياست اڳتي
وڌڻ لڳي. انهن ٻنهي جد وجهن ۾ اي اين پي جي
ٺهڻ ۾ مدرڪي، وطن دوست انقلابي پارٽي جي طاقت
۾ اضافو ٿيو. هنن سڀني جمهوري ۽ انقلابي حملا کي
مڏو ڪرڻ لاءِ حڪمرانن وڏي پيماني تي فساد
ڪرايا ڪراچي ۾ مهاڀر پٺاڻ ۽ مهاڀر پنجابي ڪوٽه
۾ بلوچ-پٺاڻ لاهور ۾ شيعه سني ۽ جيئن حڪمرانن خلاف
منظم ۽ متحد سياسي طرح سان باشعور جماعتي مخالفت
اڀري نه سگهي.

ٿيون ته جتي حڪمرانن جي خلاف مخالفت
وڌيڪ شديد آهي اتي انهن انتهائي ظالمانه رياستي
جبر شروع ڪري رکيو آهي. مثلاً سنڌ ۾ ڏيڍ لک
فوج موڪلي وئي آهي. سنڌ ۾ فوجي ڇاهوڻيون،
ظاهيون ٻيون وڃن. ڇهن ملڪن جو انتظام فوج
وت آهي، فوج شهرن ۽ رستن جو گشت ڪندي ٿي رهي
ڳوٺن تي چڙهيون ڪري ڳوٺن کي تباھ ٿي ڪري ڇڏي

ماڻهن کي جلد ردي سان قتل ڪيو ٿو وڃي. انهن کي گرفتار ڪري
اڏيئون تڏهن ٿيون وڃن سنڌ ۾ فوجي ڇانوڻين جو چار
وڇايو ٿو وڃي.

بلوچستان ۾ فوجي اڏا قاشد ڪيا ٿا وڃن. مري
بھاوت جي آڙ ۾ وڌيڪ فوج موڪلي ٿي وڃي، مري ۾
لڏ پلاڻ جي آڙ ۾ ماڻهن کي گرفتار ڪري انهن تي وڃي
تشدد ٿو ڪيو وڃي. جيوت ۾ ماڻهن تي فائرنگ ڪئي
ٿي وڃي.

پشتون خواه ۾ قيامتي علائقي ۾ فوجي ڪشي ڪئي
ٿي وڃي، گدو ۾ هارين کي ماريو ٿو وڃي. حڪمران
جبر جي استعمال ۾ ڪافي احتياط ۾ ڇو نه ڏيکاري ٿو
ٿا. مثلاً بلوچستان ۾ اندرون ۾ فوج ڪشي ڪرڻ ۾ کين
ڪا به شڪ ۾ نه روڪيندي، پر پنجاب ۾ ڪراچي ۾ هوائين
نه ڪري سگهندا، ڇاڪاڻ ته فوج پنجاب مان آهي، پنجاب
کي رعايتون ڏئي خاموش ڪرڻ جي ڪوشش ڪنه پر جيڪڏهن
ايتي ڪا مخالفت اچي ته هڪدم ان جي خلاف ٿوري طاقت استعمال
ڪري ان کي خاموش ڪري ڇڏيندا. ڪراچي ۾ وڏي منت ۾
هٿ ۾ وڏي شڪر مٿس سبب جيڪو محسوس ٿي، سياست ۽ مواصلات
جو مرڪز آهي. ان ۾ فوج ڪشي ڪرڻ سنڌ ۾ وڃي ڳالهه
ڪانهي، تنهن ڪري اتي پوليس کي ڏيکيو ٿو ته ڇڏيندا.
فوج ٿوري وقت لاءِ اچي واپس هلي پئي ويندي، سرحد ۾
ورتي افغان رجعت پسندن جي طاقت کي استعمال ڪنه.

ڇو نه ٿو ته رياستي جبر سان گڏ وڏي پيماني تي.

سياسي رشتون ڏيئون ٿيون، وڃن، پيشو پاڻي وانگر وهايو
ٿو وڃي. ايم اين اي ايم اي اي ڪي ڀريون رشتون
ڏيئون ٿيون وڃن، پير هٿي پند وڃن سان حڪمرانن جو
سياسي بنياد وڌيڪ يوناهي گهٽيو آهي. انهن جو گهڻو تالو
وڌيڪ يوناهي گهٽيو آهي.

ايندڙ وقت ۾ حڪمرانن جو گهڻو تالو وڌيڪ آهي.

گهڻو نااهي.

1 عالمي سوشلزم ۾ امن جي ڌوڏن ۾ بين الاقوامي ڪشيدگي
گهٽي — *International Detant* جو ماحول پيدا ڪيو
آهي. (مياڻ ٽولي جي حڪمراني جو جواز *legitimacy*
عالمي ڪشيدگي ۾ آهي.) عالمي ڪشيدگي گهٽجڻ جي
اثر هيٺ ۽ سالي وقت علائقي جي پنهنجي حرڪي قوت
Dynamics ڪري اسانجو علائقو جيڪو آب ڪشيدگي
جو مرڪز بڻيو پيو هو تنهن ۾ ڪشيدگي گهٽ ٿيڻ جا ،
امڪان وڌيڪ روشن ٿي ويا آهن. انهن مان هڪ خاص
ڳالهه آهي افغانستان جو مسئلو جنهن سبب پاڪستان
مهاڙي رياست *Front line state* هئڻ جي دعويٰ پيو ڪري.

سامراجي ان جي ان دعويٰ کي نه رڳو قبول ڪري پر
مياڻ ٽولي کان ان جي دعويٰ ڪرائي وڃي هئي.

ريگن گوريل چوف مفاهدي سبب افغانستان

جي مسئلي جي حل ڏانهن تمام ٿوس ۽ واضح پيش
قدمي جا امڪان ظاهر ٿيا آهن. افغانستان جي مسئلي
جي طئه ٿيڻ جا پوءِ آمريڪا جي خارجي پاليسي ۾ —

پاڪستان جي آل واري اھميت نہ رھندي. ريگن جي اٺن سالن تائين جنگي جنون آمريڪي معيشت جو ٻيڙو ٻوڙي ڇڏيو آھي. 1986 جي نومبر ۾ آمريڪا ۾ مدرتي چونڊون ٿيڻون آهن انھيءَ ڪري ريگن اھڙي ڪا به جنگي جنون جي بحال نہ ڪندو جيڪا ان جي پارٽي جي اميد واري چونڊ نہ ۾ نقصان پھچائي، ڇاڪاڻ ته جنگي جنون واري سياست کي آمريڪا ۾ رد ڪيو نٿو وڃي. آمريڪا ۾ راءِ عامه جي جائزن مان معلوم ٿو ٿئي ته غور يا چوف جي آمريڪا ۾ مقبوليت وڌي آھي ۽ ريگن جي گھٽي آھي. ۽ آمريڪا جو جيڪو نئون صدر ايندو پوءِ اھو ريپبلڪن سمبي يا ڊيموڪريٽڪ ان کي بحرال بين الاقوامي ڪنٽرول تي گھٽائڻ — (International Detente) ۾ ڪم ڪرڻو پوندو اھو ريگن جي پاليسي تي عمل ڪري نہ سگھندو. پاڪستان جي حڪمرانن جو سياسي بنياد آھي ته ڪو به اھي رڳو پن قوتن تي ڀاڙين ٿا، ھڪ رياست جي ڇنڊ ڇوٽ پيو آمريڪي سامراج جو مٿي تي ھٿ، پر خيملي ڪن، حيثيت پوئڻن عنصر جي آھي. حڪمرانن جي مٿي تان اھو ھٿ ڪسڪي رھيو آھي.

۳ افغانستان جي مسئلي حل ٿيڻ سان گڏ خارجي لڙائي جي ختم ڪرائڻ لاءِ خواهش ۽ ڪوشش وڌي رھي آھي. سلامتي ڪاغذن سان ان مسئلي تي وڌيڪ سنجيده نظر اچي رھي آھي. ايران ۽ ڀارت جي G.C.C جي ٺاھڻدي کي ايران جي دوري تي اچڻ لاءِ چيو آھي.

پر نار جي لڙائي جي مسئلي ملڻ آمريڪا ۽ پاڪستان
جي حڪمرانن جي وچ ۾ تضاد ۽ ٿيا (جن کي ان وقت
افغانستان جي مسئلي جي بگري گهڻو ٿيڻ ڪيو ويو)

صافي. افغانستان جي مسئلي جي حل ٿيڻ سبب پاڪستان
جي. اڪائيٽ نه بيهندي. پاڪستان جونارجي لڙائي
۾ ڀرپور ڪردار ادا نه ڪرڻ سبب ئي موجودي عرب مان پاڪستاني
فوجين کي واپس ڪيو پيو وڃي مطلب ته پاڪستان پنهنجي
خارجي پاليسي کي اهڙي نموني هلايو آهي جو سندس دوست
۾ مٿي. اعتبار ڪرڻ لاءِ تيار ڪونهي.

۴. ٻئي طرف وري علائقي ۾ ڀارت جو اثر سوڌو وڌيو آهي.
بين الاقوامي سرچاءَ واري پاليسي مان به ڀارت وڌيڪ فائدو
وٺي جي اصل تي ويو آهي. ڀارت جي سرينڊڪا ۽ سارڪ ۾
پوزيشن وڌيڪ مستحڪم ٿي آهي. چين بيان ۾ ان جا تعلقات
سنڌرڻ جي مرحلن ۾ آهن. سويت يونين ۾ چين جا تعلقات
ٺيڪ ٿي رهيا آهن. چين ۾ هنن چيني جي تعلقات مان ڪيڏي
گهٽجي رهي آهي. پر پاڪستان سويت يونين جي 4.2 ارب
ڊالرن جي امداد نڪرائي ڇڏي آهي. ۽ افغانستان مان به
۾ رڪاوٽون پيدا ڪري رهيو آهي.

عالمي ۽ علائقي سرچاءَ جو ماحول وڌيڪ رهيو
آهي. افغانستان جي مسئلي جي طئي ٿيڻ جا امڪان وڌن ٿا ان
صورت ۾ حڪمرانن لاءِ باقي رڳو اهو اثر رهي ته ڀارت سان
ڪشيدگي وڌي. ڀارت به عالمي ۽ علائقي سرچاءَ
مان فائدو وٺي پاڪستاني حڪمرانن تي دٻاءُ —

وجهٽ جي پوزيشن ۾ هوندو. جيڪڏهن آمريڪي ملڪي

چونڊن ۾ جيڪو ڪري ته چونڊ جي آيو آهي ته اهو پڙهيو

پاليسي ۾ وڌيڪ ڀارت سان پاليسي تي عمل ڪندڙ هوندو.

جاڪلسٽ عالمي ۽ علائقي سرچاءَ ۾ هل علائقي ۾ ڀارت

جي وڌيڪ اهميت ڏي ويندي.

5- هتي جي رجعت پسند حڪمرانن ايشيا ۾ جاري عولم پسدي

واري تاريخي عمل ملند. سبق حاصل نه ڪيو آهي. مارڪوس

۽ جڊو والڊ جي آمريت جو خاتمو ٿي ويو آهي. ڏاکڻ،

ڪوريا ۾ فوجي آمريت جو خاتمو ٿيو، بنگلاديش ۾ فوجي

حڪمرانن خلاف عوامي جدوجهد ڪاميابي ڏانهن وڌي رهي آهي.

سريلنڪا ۾ جيوردينا رجعت پسند حڪومت پنهنجي امن

پوري ڪري چڪي آهي. بين الاقوامي سرچاءَ آمريت خلاف

تاريخي عمل کي وڌيڪ تيز ۽ سگهارو ڪندي.

هڪ بحث جو نتيجو هجي آهي ته :-

حڪمرانن جي اقتدار جو ڳوٺ ٽپيا

هئا. 1- رياستي جبر 2- سامراجي سرپرستي.

رالف ڊنڪن ملڪ معاشي ۽ سياسي گهرو تالو حڪمرانن

جي جبر کي مڏو ڪري ڇڏيندو.

3- بين الاقوامي سرچاءَ حڪمرانن تان سامراجي هٿ

کي هٽائي رهيو آهي.

تنهن ڪري حيات شاهي جي وڌيڪ رهڻ جو ڪوبه جواز ڪونهي

رهيو. تاريخ ان کي ڪپار خانن ۾ اچي ڇڏيو آهي هاڻي

انهن لاءِ رڳو راهون کليل آهن يا ته چونڊون ڪرائجن.

شايد 1989 ۾ ڇاڪاڻ ته 1988 ۾ آمريڪا ۾ چونڊون
ٿينديون. ۽ پاڻ کي ڪنهن به طرح سان چونڊ رائجي
پنهنجي حڪمراني جو جواز پيش ڪن، يا ته کين سندن ماضي
جي خلاف زبردستي هٿايو ويندو يا ته انهي طرحي سان
۱99۰ع تائين رهڻ کي ڌاريڻ. ليڪڻ ڏسي ڇڏي آهي.

اقتدار کان ٻاهر بورجوازي

اقتدار کان ٻاهر بورجوازي

وري حڪمران بورجوازي جي مقابلي ۾ وڌيڪ ڪمزور ٿي وڌيڪ
انتشار جو شڪار آهي. هي بورجوازي مختلف حصن ۾ ورهايل
آهي، انهن مان ڪي قدامت پسند آهن ته ڪي اعتدال پسند،
ڪي مذهبي جماعتن سان وابستہ آهن. ته ڪي وري لبرل
آهن، منجهن شديد باهه ۽ اختلافات ۽ يڊگمان ۾ آهي.
ڪي مرڪزيت پسند آهن ته ڪي قوم پرست.

هي بورجوازي عوام جي آپارڪانن جي پناه جو فزده آهي ته حڪمران
رجعت پسند بورجوازي به کين دٻائي رهيو آهي. پاڻ وري ڪمزور
آهي. ولسن آفٽي وڌڻ ۽ آبولڻ ڪرڻ جي صلاحيت ڪانه
آهي، بسمارڪ اٽلي جي بيلڪي پاليسي تي تبصرو ڪندي چيو
ڪجهه چيو هو سولاسان جي هن بورجوازي سان بلڪل ٺهڪي اچي
ٿو. بسمارڪ چيو ته اٽلي کي گذرڻ جي ڀڳ ۽ لومڙ جا ڏند
آهن. اسان جو هي بورجوازي به رياستي اقتدار جو
مرو باٺ آهي ٿو، ۽ پنهنجن معاشي مفادن کي وسعت
ڏيڻ آهي ٿو، پر ايوان اقتدار ۾ رجعت پسند ۽ فسطائي
بورجوازي ويٺو آهي، جنهن ايوان اقتدار ڏانهن ويندڙ.

رستن تي هٿيار بند پهريدار بھاري ڇڏيا آهن. هي پورجوازي
 انهن سان وڙهي نٿو سگهي، ٻئي طرف وري عوام جي شعور
 ۽ اڀار سان وڌيڪ خوفزدہ ٿئي ٿو. ڪڏهن عوام جي
 پٺيان لڳي پئي ٿو پر پوءِ عوام جو ساڻ ڇڏي وري سامهين
 ۽ پن رجعت پسند ٿيڻ ڏانهن موٽي ٿو. انهن سان
 مصالحت ۽ سمجهوتو ڪرڻ لاءِ تيار ٿي وڃي ٿو. هراڀار عوام
 جي طاقت ۽ اضافو ڪري ٿو ۽ هر مصالحت ۽ مفاھمت ۾ وڌيڪ
 رجعت پسند پورجوازي طاقت حاصل ڪري وڃي ٿو. هنن
 ٻنهي قوتن جي وچ ۾ لبرل ۽ قدامت پسند اختلافن ۾ ٻاهر
 پورجوازي وڌيڪ نقصان ۾ وڃي ٿو.

.. 1983 ۽ 1984 وارين جدوجھدن اختلافن سان ٻاهر جي

پورجوازي سياسي طرح سان وڌيڪ ڪمزور ڪيو آهي ۽
 ان کي وڌيڪ ساجي طرف تي بہ ڌڪي ڇڏيو آهي. هنن جو پهريون
 اتحاد ايم آر ڊي پنهنجي افاديت وڃائي چڪو آهي. ايم
 آر ڊي نہ تہ ڪو بنيادي نوعيت جو فيصلو ڪري سگهي ٿي نہ
 وري ڪنھن فيصلي تي عمل ڪري سگهي ٿي. پورجوازين جو
 اٽلڙو ٻيو اتحاد اي پي سي جي صورت ۾ آيو جنھن ۾
 پي اين پي، اين پي پي ۽ تحريڪ استقلال ۾ وري قومي
 تعلقات تي ويا آهن. حالانڪ تحريڪ استقلال اي پي پي
 ۾ شامل ڪاٺي هئي، پورجوازي جي طبقاتي ڪمزوري ان جي
 پارٽين ۽ اتحادن ۾ ظاھر ٿي رهي آهي. هڪ طرف ايم
 آر ڊي ۽ اي پي سي ڪو موثر ڪردار ادا نہ ٿيڻ ڪري
 سگھن تہ ٻئي طرف وري پيپلز پارٽي، تحريڪ استقلال

جمعیت علماء پاکستان ۽ امرڙي نموني سان ٻيون سرانديرن
پارٽيون، وڌيڪ ڪمزور ٿيون آهن.

بورجوازين جو هڪ حصو مظلوم قومن جي
قومن پرستن تي مشتمل آهي، جن کي هميشه جيل ۽ قيد و
بند ۽ رکيو ويو آهي، پر هنن قومن پرستن ۾ به اتفاق
ڪونهي. پراڻو ورثو، ماضي جون رنجشون، عدم اعتماد
۽ تلخ تجربا مختلف مسئلن تي سخت موقف وغيره کين
ويجهو اچڻ کان روڪين ٿا. ڪي سنڌ وديشن کان گهٽ ڳالهه
نه ڪندا، ڪي ڪنفيڊريشن کي مسئلن جو حل سمجهندا، ڪي
نيئن آئين ساز اسيمبلي جي گهر ڪندا ته ڪي وري ۱94۰ء
واري قرار مطابق خود مختياري جي گهر ڪندا. جنهن وقت
کان اي اين پي نيئن آئين ساز اسيمبلي جي گهر ڪئي آهي
تنهن وقت تڪاهه ڦرنت ۽ اي اين پي جي وچ ۾ ويجهڙا پ
به پيدا ٿي آهي پراڻا ٽئين ان جي ڪا نوس ڪل ڪانه آهي.
پي اين پي ۽ اي اين پي ۾ ڪشيدگي هلندڙ آهي
پي اين پي وري اي اين پي ۽ ٽمريڪ استقلال جي ويجهڙو
ٿي وڃي آهي.

قوم پرست قوتون جيڪڏهن سڀنيون ڳالههون
ڪري سگهن ته اهي اسان وٽ سياست ۾ بورجوازين جي
حصن جي مقابلي ۾ تمام بهتر ۽ مثبت ڪردار ادا ڪري سگهن ٿا.
رالف، قومي جبر جي خاتمي لاءِ هڪ نوس فارمولا تيار ڪرڻ،
رپ، باهمي اتفاق راءِ ۽ اشتراڪ - ٻيڙي پيدا ڪرڻ،
رت، پنهنجي تنظيم تي توجهه ڏيڻ ۽ مسئلن تي
ماڻهن کي

متحرڪ ڪرڻ.

(نٽا) قومي سوال کي سامراج مخالف جمهوري جدوجهد سان
چوڙڻ.

بورجوازي سياست ۽ سياسي تحريڪون :-

اسان وٽ بورجوازي سياست

جي عمومي ڪيفيت اها رهي آهي ته ان ۾ مفاهت، مصالحت
۽ سمجهوتي بازي جو عنصر وڌيڪ جاوي پئي رهيو آهي، اسان
وٽ مفاهتي بحران ۽ سياسي جمود جڏهن هڪ خاص سطح تي
پهچي ٿو ته تحريڪون جنم وٺن ٿيون، تحريڪون خود روشڪل
اختيار ڪن ٿيون ڇاڪاڻ ته بورجوازي آڻواڻي ڪرڻ جي اهل
ناهي ۽ مظلوم ملڪيا آڻواڻي ڪرڻ لاءِ اڃان تيار نه آهن.

1983 ۽ 1986 وارين تحريڪن جو تجربو اسان کي ٻڌائي
ٿو ته بورجوازين جا اقتدار کان ٻاهر وارا حصا جڏهن
تحريڪن ۾ شامل ٿين ٿا ته انهن جي آڻيان اها ڳالهه
هوندي آهي ته اقتدار ۽ سماجي ڦرلٽ ۾ اهي پنهنجو حصو
ڪيئن وٺا ٿين. اهي جدوجهد کي سماجي مسئلن سان چوڙيندا

1. ناهن، حڪمرانن ۽ عوام جي وچ ۾ ٽيلن ويڙهه کي پنهنجي
حالت جي ڇڏي ڏيندا آهن، عوام جي تياري رهنماڻي ۽
جدوجهد جي ضرورت جي پوراڻي لاءِ انهن کي ڪنهن به قسم
جي اسٽش ڪانه هوندي آهي. هي انهي ڪري ڪندا آهن
ته جيئن عوام جي جدوجهد کي هڪ حدائت رکي سگهن
۽ پاڻ مفاهت ۽ مصالحت جي پوزيشن ۾ هجن.

1983 ۽ 1986 واري جدوجهد جو تجربو

انساني اهو به پڌاڻي ٿو ته سامراج جي دلال سرماڻيدار
 ۽ رجعت پسند زميندار، فوجي ۽ شهري ڪامورا شاهي لبرل
 ۽ قدامت پسند بورجوازي جي ان ڪمزوري کان واقف آهن.
 اهي طاقت سان عوام کي دٻائڻ شروع ڪن ٿا جنهن ۾ رياستي
 طاقت جي هرجرجي کي استعمال ڪن ٿا، پر لبرل ۽ قدامت پسند
 بورجوازي کي پنهنجي حال تي چڙهي ٿا ڏين. لبرل بورجوازي
 عوام جي بيناھ اڀار کان گھراڻجي تحريڪ جي خاتمي جو
 اعلان ڪري ٿو. حڪمران بورجوازي اقتدار کان پاھر جي
 بورجوازي جي وڃي پئي ٺھري ٿو. ان کي شاھن ڏيئي ٿو
 ان کي جڻي ٿو ھاڻي اوهان معيہ آھيو! ۱۹۹۰ تائين انتظار
 ڪيو، گھڻين رोजن رستن اڳالھ ۾ ڪيو، اسان کي اوهان جون
 سڀئي ڏاڻو پنڊ آهن، پر گھڻين رोजن ۽ رستن تي ليٽريون
 پائڻ ڪٿان جي شرافت آهي يعني هر تحريڪ عوام جي شعور
 ۽ هر مصالحت رجعت پسند بورجوازي جي قوت ۾ واڌ آڻي
 ٿي، اهي ٻئي ڪالھيون لبرل بورجوازي جي خيانت تي ٿي رهيا آهن.
 مطلب ته اسان وٽ جيڪي به تحريڪون آڀريون آهن، تن ۾
 بورجوا پيرتن جو مقصد اهو هو ته اقتدار ۽ سماجي حرڪت
 ۾ انهن جو ڪجهه حصو ڏي، تنهن ڪري انهن تحريڪن
 ۾ معاملت ۽ مناسبت جو عنصر وڌيڪ حاوي هو. پوريو
 ملڪي جو انقلابي ۽ جمهوري ڪردار اڳ ۾ ئي ختم ٿي چڪو
 آهي. تنهن ڪري اهي جيڪڏهن ڪنهن تحريڪ ۾ شرڪت
 ڪندا تڏهن به انهن جو مقصد اهو هوندو ته انهن جو
 حصو ڪيترو وڌي ٿو. انهي ڪري انهن جي عمل ۾

سمجھوتی بازی وڌيڪ هوندي آهي، پر جوازي جي
 مختلف حصن ۾ تعداد غير مٿاڇر ۽ غير مبالغه
 صورت ۾ ٿي سگهن ٿا. ڇڏهن سوال سماجي تبديلي
 ۽ رياستي ادارن جي ڊھڻ جو سامهون ايندو، اهو تڏهن
 ٿي سگهندو ^{جڏهن} انقلابي ڌريون سياسي عمل جي پيش قدمي
 پاڻ وٽ رکنديون، منظم طبقن کي منظم ڪنديون، انهن
 جي سياسي سوچ جي / بلندي ڏينديون، انهن جي سياسي
 عمل ۾ رهنمائي ڪنديون، حالتن کي آهر ڇڏو جهڙو ڪندڙ
 شڪلن کي پاڻ ۾ جوڙينديون. اسان وٽ پوئتي ڇڏيل
 ڪانهي تنهن ڪري پهرين ڳالهه آهي، انهي ڪري پر جوازي
 جي مختلف حصن ۾ نئين ماحوليت ۽ مفاصلي کي اسان
 ڪنهن به صورت ۾ رد ڪري نٿا سگهون. اندرون ملڪ
 سياسي ۽ ماحوليتي حالتون، عالمي علائقي حالتون اسان
 وٽ صورتحال کي جيئن جو تئين رکڻ *status quo*
 کي رد ڪري ڇڏيو آهي.

اسان وٽ بلدياتي چونڊون يا غير جماعتي
 چونڊون جمهوري ادارن جي استحڪام يا سياسي عمل
 جي تسلسل لاءِ ٺاهن پر پر جوازي طبقي جي مختلف
 حصن جي وچ ۾ مفاصلي، سمجھوتی بازی مفاصلي
 جون شڪليون آهن. آهستي آهستي طرح سان اڀرڻ ڏي
 ۽ اي پي سي.

و چولو طبقو :-

اسان وٽ وچولو طبقو ڪيترين ئي تبديلين

مان گذري آيو آهي. ان جا پراڻا حصا ۽ پارٽيون سياسي ۽ سماجي اسٽيج تان گهڻو ڪري هٽي ويا آهن. نوان حصا انهن جي جاءِ ولا رٿلاءِ آڻي آيا آهن، وچولي طبقي جا آئين حما جيڪي سياست ۾ تمام گهڻو تيز ۽ سرگرم هوندا هئا، جهڙوڪ قومي محاذ آزادي، سابق عوامي تحريڪ، مزدورڪسان پارٽي وغيره، جيڪي جمهوريت پسند ۽ سمارچ مخالف هئائين جي سياست سان بلڪل بدلجي وئي آهي. انهن پنهنجي ماضي جي بهتر روايتن کي ترڪ ڪري پورو سياست اختيار ڪئي آهي، ماضي کان حال ڏانهن هن سفر ۾ انهن پارٽين پڻي پورو ڪان پورو ڪري ڇڏيو آهي. انهن پنهنجي ماضي کان حال ڏانهن هن سفر ۾ اعتدال پسند سياست ڏانهن رخ ڪيو آهي.

سياست جي هن واڌ ۾ جن ڌرين نوان تنظيمي ڍانچا اختيار ڪيا تن جو اثر وڌيو آهي جهڙوڪ سابق عوامي تحريڪ باقي قومي محاذ آزادي ۽ مزدورڪسان-پارٽي جيڪي سياست جي مابعد الطبعياتي صورت تي قائم رهيا تن جي واڌ ۾ نه سگهي آهي. ان جا نوان حصا سياسي ۽ سماجي اسٽيج تي آيا آهن. هي نوان حصا آئين تنظيمي ڍانچن کي تبديل ڪري رهيا آهن. ڇاڪاڻ ته انهن تنظيمن جي بيهڪ نين حالتن کي جذب ڪري نه سگهي، بي ايس او ۾ ڌڙا بندي، پيپلز پارٽي جي نوجوان ڪارڪنن جي مايوسي، ۽ پختون عوامي ملي اتحاد جو قيام، نين قوتن جي آڻي اچڻ جي نشاندهي ڪن ٿيون.

وڇولي طبقي جي ورهاست هر وڃي، اهڙي سادي ۽
 ٺاهي. خاص ڪري سنڌ ۾ ان جي انتهائي مشڪل ۽ پيچيده،
 شڪل ۽ بيهڪ آهي. اهو مختلف لساني، نسلي ۽ قومي گروهن
 ۾ ورهايل آهي. ان جي سياسي سوچ ۽ عمل ۾ مختلف آهي.
 پر وڇولن حصن ۽ ڀتي بورجوازي ۽ ڪجهه عالميون مشترڪ
 هونديون آهن. وڇولن پرتن جا مناد محدود هوندا آهن.
 تنهن ڪري اهو گهڻو ڪري مٿامي حدن ۾ وڃي رهڻ ڪرڻ
 ڪندا آهن. جهڙوڪ جيئي سنڌ تحريڪ، ايم ڪيو ايم
 بي ايس او، پختون خواه، نڪپ وغيره. هن وقت اهڙي ڪا
 سياسي پارٽي ڪانهي، جيڪا سياست جي مکيه ڌارا ۾ ڀتي
 بورجوا طبقي جي آزادانه، مضامندي ڪندڙ هجي. دراصل
 اسان وٽ مٿين ۾ ايتري ته پيچيدگي آهي، خاص ڪري
 قومي سوال ۾، وڇولو طبقو گهڻو طريقي وڃي رهڻ ڪري
 ته توڻي گهي، ٻيو ته ساڄي درسامراج جي سرپرستي ۾
 ايتري ته طاقت گند ڪري ورتي آهي جو وڇولو طبقو ٻنهي
 جدوجهد ۾ رومان پسندي کان مٿي چڙهي نٿو سگهي.
 جيئن سرماڻيداري جي واقعتي آهي ته ڀتي بورجوازي
 وڇولن پرتن ۽ حصن جي ۽ واڌ تي آهي، پر اسان وٽ
 سرماڻيداري جو فئڪٽي ۽ سماجي بنياد وڌيڪ آهي.
 تنهن ڪري اها وڇولن پرتن کي ڪپائي نٿي سگهي،
 انهن جو بهتر استعمال ڪرڻ تي سگهي، وڇولن پرت
 سرماڻيداري ”جنگل ۾ شفيق محمد شاھ آهن.“
 جيڪي پاڻ کان بيزار آهن، بندوڦ ڪلهي تي رکي

وٽن سماج کان پڌرو ٿيندا. اهي رڳو ٻه عالميون چاهين
 شاهڪر محمود صديقي (سرما ئيدار) کڻي کين ملي وڃي
 ته ان کي قتل ڪن، جنهن کين پيدا ڪري لوڙهي تي اچي
 ڇڏيو. ٻيو منصور بلوچ (سماج) کين پنهنجو ڀاءُ تسليم
 ڪري. هنن ساڻ وڃڻ اها آهي ته منصور بلوچ کين پاڻ
 تسليم نٿو ڪري ته، ان سان تڪرار ڪرڻ، ان کي قتل ڪري
 ٿا ڇڏين، پر جڏهن محمود صديقي وٽ پهچڻ ٿا ته اهو فالج
 زده آهي. ساقی شفيع محمد شاهه کي چئي ٿو ته ان کي قتل
 ڪر جيڪو هر براهي جي جڙ آهي، پر شفيع محمد شاهه ڪٿه
 هيئن ڪري هليو ٿو وڃي ساڻي سرما ئيدار ته ”جنگل“ ۾.
 جنگل ۾ ڪيتراڻي پيچرا آهن، پيچرا وري
 منزل تي نه پهچا ڪندا آهن، منزل تي پهچائڻ لاءِ رستو
 هوندو آهي. پيچرا ته اچي رستي سان ملند آهن، سرما ئيدار
 جي ”جنگل“ مان نڪرڻ لاءِ واحد رستو مزدور آهن ٿو وڃي.
 باقي پيچرا ته لنگهي به ويندا آهن، مٽجي به ويندا آهن، ڪٽجي
 به ويندا آهن، پيچرن تان هلندي ماڻهو ائين به مري
 ايندو آهي جيئن شفيع محمد شاهه محمود صديقي سان
 ملي موٽيو هو.

سنڌ ۾ وچولي ملڪي جي بيمه ۾ جيڪا پيچري
 آهي تنهن جي هڪڙي شڪل اها آهي ته ايم ڪيو ايم
 جهڙيون تنظيمون اڀري آيون آهن، جنهن جي مدد
 طور نوڊ پڪ رجسٽر پسنڌ تنظيم پي پي آءِ پيدا ڪئي وئي
 آهي، ايم ڪيو ايم مهاجرن کي جماعت اسلامي -

پاڪستان ۽ مسلمانن جي اشرڪان ڪڍيو آهي.

گذريل ٽن سالن کان انهن جي مسئلي تي ٻي مسئلي
 قوت تي ڄاڻايو آهي، پر ان جو منفي پاسو وڌيڪ ڳوڙهي آهي.
 ايم ڪيو ايم قومي سوال جي جاءِ تي لساني ۽ نسلي سوال
 کي اڀاريو آهي، مهاجرن وٽ سنڌين جي نالي ۾ پراڻن
 سنڌين جي ويجهو پئي ٿيا، ايم ڪيو ايم ان عمل ۾
 رڪاوٽ ڇڏاڪئي آهي، ايم ڪيو ايم جمهوري جدوجهد
 جي مرڪز کي لساني ۽ نسلي هٿڪاڻن ۾ تبديل ڪري ڇڏيو
 آهي. مهاجر وڃڻ پهرين جي زبردست قوت جيڪا
 سامراج ۽ ان جي پالڻ وڪڻڻ/لايهڻن خلاف استعمال
 ٿيڻ لڳي ها سا نسل جي فسادن ۾ ضايع ٿي رهي آهي.
 بلدياتي چونڊن کان اڳ ۽ پوءِ ايم ڪيو ايم جي
 پاليسي ساڳي رهي نه سگهندي. بلدياتي چونڊن کان اڳ
 ايم ڪيو ايم مهاجر وچولي طبقي ۽ ٻي روزگار جي ائري
 تنظيم هئي جيڪا مهاجر بيوروڪريسي ۽ ننڍن سرماڻدارن
 ۽ ڪارنيوازي سرماڻدارن جي مفادن جو پنجاب هئي.
 ڪامورن ۽ سرماڻدارن کان بچاءُ ڪري رهي هئي.
 حڪمران ان کي جمهوري جدوجهد ۽ پيپلز پارٽي خلاف
 احتجاج ڪري رهيا هئا. غوث علي شاهه ان کي جماعت
 اسلامي خلاف به استعمال ڪيو.

بلدياتي چونڊن کان پوءِ ايم ڪيو ايم
 رياست جي انهن ادارن ۾ پهچي وئي آهي جن وٽ
 قوت ڪانهي پر انهن جي ذمي پبلڪ ورڪس —

(رغاه عام). آءن. ايم ڪيو ايم. مهاجره جي جنهن لهر

سي اُڀاريو آهي، تنهن کي ڪناري لڳائي سگهندي؟

بلديا تي ميمبرن ۽ ڪائونسلرن کي رشتو ۽ بدعنواني

ڪان روڪي سگهندي؟ پنهنجي چڙو آڻ ڪارڪن تي

ضابطو رکي سگهندي؟ ان صورت ۾ ته ايم ڪيو ايم جا

نه ته فڪري بنياد آهن، نه ته سياسي شعورا هي، نه وري

تنظيم سواءِ الطاف ۽ چند خد باني نعرن جي، صورت ماه

جو ٻيو پاسو. حڪمرانن کي غوري موري ۽ مهور ۽ جوهرو

کي منهن ڏيڻ جو خطرو ڪونهي، پيپلز پارٽي بلديا تي

چوڻ ۽ ان ۾ مليل زخم چٽي رهي آهي. غوث علي شاه

سان جماعت اسلامي مهاڏي ۾ ٺاهي ته پوءِ حڪمران

ڪيائين ان ديو کي قبول ڪندا جنهن کي انهن پاڻ پيدا

ڪيو آهي. ان ڪار پڌائين ٿا ته حڪمران ايم ڪيو ايم جي

مٿي تان مٿه هٽائيندا، جيڪڏهن ائين ٿيڻ وٺي ٿي

آءٌ تي نظر ڪرو وڌندي، جيڪا ^{وڌيڪ} آڙجعت پسند آهي،

اسان وٽ وڃن پر تن لاءِ اهڙيون حد بنديون

طئه ٿيل آهن، جن کي اهي اورا لڳي نٿا سگهن، وڃون

طبقو پنهنجي مڙسي تي، طاقت ۽ تنظيم سان سياست

جي ملڪه ڌارا ۾ شريڪ نٿي سگهي، ان کي پاته -

بورجوازي جي پٺيان لڳو آهي پاته مزدور طبقي جو ساڻ

ڏيڻو پوندو، بورجوازي هميشه ان بحال لاءِ تيار پئي رهيو

آهي ته اهو وڃولي ملهجي جي توت کي پنهنجي حق ۾ استعمال

ڪري، هاڻي مزدور جي پارٽي جو فرض آهي ته

وچن پرتن ۽ مهن ڪي ڏانهن ڇڪي، اسان
وٽ ۾ چولي طبقي ۾ مائوسي ۽ نااميدي جي هڪ نئين
لهجو ڇڏي پئي اها آهي هڪ پيپلز پارٽي جي قوت جو
بلدياتي چونڊن ۾ پولائيٽيڪل ۽ پيپلز پارٽي جي
اندر بئڻا ڪا به ڌر ۽ ساڃي ڌر جي وچ ۾ ڪشش
جو پيدا ٿيڻ ۽ پيو وري ايم ڪي ايم مان ڇيڪو
وڃولو طبقي مائوسي ٿي نڪرندو.

منڊو، طبڻو ۽ اسانجي پارٽي .

اسانجي پارٽي

مزدورن جي پارٽي آهي، حڪمرانن ۽ سرماڻيدارن مزدورن
جدوجهد ڪري روڪڻ ۽ ڪڍڻ لاءِ جيترو پيچيده قانوني
چارا ٺاهيا آهن، بيا حربا استعمال ڪيا آهن ۽ رياستي چور
ڪان ڪم ورتو آهي، سماج جي ٻئي ڪنهن حصي لاءِ
ايتريون رٿا ڪون ۽ پيچيدگيون پيدا نه ڪيون آهن،
مزدورن جي معاشي جدوجهد ۾ به ڪالهين اهم هونديون
آهن. هڪڙو مزدورن جي ترديد يونين تنظيم ۽ ٻيو
مٿي مشروط حق هٿ ڪرڻ لاءِ پر اسان وٽ حڪمرانن ۽
سرماڻيدارن رڳو ترديد يونين جي روڪڻ لاءِ اڻ ڪٽيا حربا
استعمال ڪيا آهن، هڪڙو ڪن ترديد يونين ڪاٺي ۾ رکڻ
پيدا ڪرڻ جنهن لاءِ پوليس، ليبرڊ پارٽي ۽ ترديد يونين
آپوائٽي جي خريد ڪرڻ جا حربا استعمال ڪيا وڃن ٿا.
ٽيڪڊاري سسٽم ۽ گروپ سسٽم ملايو وڃي ٿو.
پاڪيٽ يونين ٺاهي وڃي ٿي، يونين جي رجسٽريشن
۽ سي بي اي جو ڪم هلايو وڃي ٿو. مزدورن منجهان
اشرافيه ۽ موتم پرست آڻي پيدا ڪئي وڃي ٿي.
پنهنجي معاشي مطالبن لاءِ مزدورن پهرين پنهنجي
سي بي اي يونين معرفت چارٽر آف چيمانڊ ڏيندا
جنهن تي ڪيترو مهينن تائين ڪالهين ٿينديون،
ڪالهين جي ناڪامي جي صورت ۾ معاملو

ڪئسليٽيشن ۾ ويندو آهي ته فيصلي تي نٿو سگهجي ته
 پوءِ معاملو آرٽريشن ۾ ويندو ۽ ٻنهي هنڌن تي
 خاڪو و سرماشيدار ڪي ٿئي ٿو، پر جڏهن ڪالهه جا
 سڀئي ذريعا ناڪام ٿين ٿا، تڏهن ٻين ذريعي ڪارخاني
 ڌار تي هوندي آهي ته پوءِ وري مزدورن تي
 هٿ تال لاءِ پندرهنهه پنهنجي ڇو نوٽيس آواز ڏيو
 پوندو آهي، ان سڄي عرصي ۾ پنج چاهه مهينا آڳي
 وڃن ٿا، تيستائين آڻين ۽ چارهي ڏت ڏهاڙي سوڀرا
 وارل مزدور ڪٿي ٿا مهربوري سگهن، اهي سڀ لک لنگهي جيڪڏهن
 مزدور هٿ تال ڪن ٿا ته مٿن رياست جي مهربوري هٿين
 آڻي پيهارين ٿا.

اهڙا آهن مزدورن جي ترديد يونين جي جدوجهد
 جي حالت، پر سياسي شعور جي لحاظ سان مزدور وري تمام
 گهڻو پيمانده آهن. مزدورن جي سياسي شعور جي سطح
 بلند ڪرڻ لاءِ ۽ انهن جي نظرياتي تعليم جو ڪوبه بندوبست
 نه ڪيو ويو آهي. حڪمران طبقن پنهنجي طبقاتي مفادن
 لاءِ مزدورن تي ڪي سياسي ڪار هر طرح سان پري
 رکڻ جي ڪوشش پئي ڪئي آهي، ته انقلابي آواز وري
 موقعه پرستي جو مظاهرو ڪندي مزدورن کي سياسي
 عمل کان پري پئي ڪيو آهي، مزدورن جي طبقاتي
 جدوجهد جو پهريون ڌا ڪو انهن جي ترديد يونين
 جو جدوجهد آهي، پر مزدور پنهنجي ترديد يونين
 جو جدوجهد ايتائين بهتر نموني سان نڀائي ٿا.

سڳهن جيستائين اهي سياسي شعور سان سرشار ناهن
 سياسي جدوجهد ۾ شريڪ ناهن. مزدور تحريڪ ۾
 نڪرڻ لاءِ ڪا نه هوندي آهي، اها همه گير مربوط
 هوندي آهي، مزدورن جي همه گير ۾ مربوط ٿيڻ جو
 لاءِ مزدور طبقي جي پارٽي جي ضرورت هوندي آهي.
 مزدور جدوجهد جي ڪاميابي لاءِ مزدورن جي پارٽي جو
 سگهارو هئڻ ضروري آهي. مزدورن جي پارٽي وري سڳهن
 سگهاري ٿي. ٻي سڳهن جيستائين مزدور جدوجهد پختي ناهي،
 اسان وقت مزدور طبقي ڪيترائي طرح سان با شعور
 ناهي، پر مقداري طور تمام گهڻو آهي، جسماني پورهيو
 ڪندڙ مزدور به آهن ته فني ڄاڻ رکندڙ به آهن، منعتي
 به غير منعتي مزدور آهن، زرعي ۽ موسمي مزدور آهن.
 مناسب تعليم، تربيت ۽ تنظيم سان مزدور اسان وقت
 سياسي عمل ۾ هراول ڪرڻ لڳا آهن.
 اسان جي پارٽي ۾ به تمام گهڻيون ڪوتوڻي ڪمزوريون
 آهن. با شعور ۽ تجربڪا دانشورن آڻوڻ ۽ ڪارڪنن جي
 ڪوٺ، اهڙا دانشور جيڪي مختلف مسئلن جو انحصار
 گهرائي بيان تجزيو ڪري ڪنهن نوس نتيجي تي پهچن
 اهڙا آڻوڻ جيڪي مختلف سطحن تي ڪارڪنن جي تنظيم،
 تياري ۽ عمل ۾ رهنمائي ڪري سگهن ۽ اهڙا ڪارڪن جيڪي
 عوام سان ويجهو رابطو رکڻ جي اهل هجن، جيڪي
 ماڻهن جي مسئلن کي سمجهندڙ هجن، جيڪي روزمره
 جي حالتن جو پورو ادراڪ رکن ٿا هجن، جيڪي بروقت

پيش قدمي ڪري سگهن، انهيءَ ۾ تنظيمي صلاحيت هجي
پرو پئسن ۽ ايجيٽيشن ڪري سگهندا هجن. بهادر ۽ خود اعتماد
هجن.

— شخصيتن جي اهميت ۾ هوندي آهي، پر اسان شخصيتن
کي رد ۾ ڪيو آهي، تڏهن به اسانجي ڪم جو گهڻو ڀاڱو
ڪم ۾ ڪنهن طريقي سان فرد واحد تي هوندو آهي،
جيڪو ڪي اڪيلوان جو نگران هوندو آهي، ان جي غير موجودگي
۾ اهو ڪم ئي نه سگهندو آهي، پر ساڳئي وقت اهو به ڏسون
ٿا ته پٺيان ٺيڪن ڪيپ ايتري به اچي وئي آهي جو ڇيڪڙهن
انهن ٽوڙڻ سان ئي بهتر موقعو ڏيون، انهن جي
همت افزائي ۽ رهنمائي ٿئي ته ڪم بهتر ٿي سگهي
سگهي ٿو. اسان وٽ ٻئي درجي جي ليڊر شپ جي کوٽ
ناهي رهي جنهن کي ٿوري ضروري تربيت ڏئي اسان
پهرئين درجي تي آڻي سگهون.

وڌيڪ وڌيڪ وڌيڪ آهي مالي وسيلن جي، جنهن
جي الڳ رپورٽ پيش ٿيندي، هتي رڳو اهو چوڻ ڪافي
ٿيندو ته اسان وٽ مالي کوٽ ايتري ته گهڻي آهي جو ٻيا
ڪم رڳو ان کوٽ سبب ڪونه ٿا ٿين.

انهن سڀن کوٽن هوندي اسانجي پارٽي لاءِ ۾ وڌيڪ
۾ وڌيڪ کوٽون آهن.

(الف) پارٽي جي موثر تنظيم ۽ حيثيت اڃا رڳو سٺهه ۾ آهي.
(ب) صنعتي مزدورن ۾ اسانجو ڪم اڃا ان مضمون ڪونه ٿيو آهي.
انهن کوٽن کي خيال ۾ رکي اسان کي ٻه

ڪرڻو ٿو پوي ته ٻين سالن جو غرمو اسان کي تيار ٿي لاءِ
 رڪڻو پوندو ڇهن مهينن سان اهي ڪوٽون ڇوريون ڪرڻ
 جي ڪوشش ڪيون تنهن لاءِ راءِ پارٽي کي حقيقي معنيٰ
 ۾ ملڪ ڳير ڪرڻ لاءِ اسان کي انضمام ۽ اعتماد جي
 وڌندڙ سلسلن مان گذرڻو پوندو، تنهن لاءِ رڪاوٽون
 به پيدا ٿينديون، ڪافي خوش فهميون ۽ غلط فهميون به
 ٿينديون، تمام وڏيون غلطيون ۽ ڪوتاهيون به ٿينديون
 پر اڌيٽن جوانن ورياءُ پارڪرڻ کان سواءِ ٻيو ملڻو
 به ڪونهي. اسان ڪميونسٽ تحريڪ ۾ ايڪتا جي چيڪا
 ڪوشش ڪئي آهي، سامهون وقت تائين ڪامياب
 ٿي نه سگهي آهي، ڇاڪاڻ ته رالف ڪميونسٽ تحريڪ
 جا مقصد ۽ جڙا ڪمزور آهن، انهن جو سياسي ۽ تنظيمي
 بنياد مضبوط ڪونه آهي، حالتن جي مجبوري ۽ دٻائڻ
 جي ڪري انڪار به نٿا ڪري سگهن، پر اعتماد سان
 ڪوبه قدم اڳتي وڌائڻ لاءِ تيار نه ٿا ٿين، ان حالت
 خوفن ۽ وسوسن جو شڪار آهن، انهيءَ ڪري خطرڻو
 کڻي پيش قدمي لاءِ تيار ڪونه آهن (سورب) ڪيونسٽ
 تحريڪ جي ماضي جو ورثو اهي آهن اهي تعليمات
 ۽ اثرات اڃا تائين موجود آهن، ڪميونسٽ تحريڪ
 گروهه بندين ۽ حلقه بندين ۾ ڪم ڪرڻ جي عادي
 ٿي وئي آهي، انهيءَ ڪري مظلوم ملڪن ۾ وڃي پئجهي
 سياڻپ ڪرائڻ، انهن کي پاڻ ڏانهن مائل ڪرڻ ۽
 انهن جي رهائشي ڪرڻ جو سوال ڪميونسٽ تحريڪ

جي آڏو کوسنچيده مڪلو رهيو شي ڪونهي .
 (ت) فڪري ڪمزوري جنهن ڪري حالتن جو نوس
 تجزيو ڪري نه سگهي، انهن حالتن مطابق تنظيم
 جوڙجي ۽ عمل جي نوس وٽ طئه ڪجي سوتي سگهيو
 آهي. جنهن جو نتيجو اسونڪو آهي جو C.C. وارا
 پنهنجي حلقه بندي ۾ رهن ٿا، تو سيج اڃا
 وارا هڪ طرف ANF جي پٺيان آهن، ٻئي طرف
 وري ٻين کي رقيقانه مشورتي ڏين ٿا، پر جن تقطن تي
 انهن کي پنهنجي آئين پارٽي سان اختلاف هو، انهن
 ساڳي ڳالهه ٽن ٽن طرف وري اهي قوم پرستان
 به وڌيڪ قوم پرست ٿيڻ جي ڊوڙ ۾ لڳا پيا آهن.
 اڪثريت وارا دوست به انهن سمجهن ته ڄام جيڪڏهن
 ڪميونسٽ پارٽي جي نالي ۾ بيان ڪريو ته ڄڻ پارٽي
 پنهنجا ڪميونسٽ تحريڪ وارا فرض پورا ڪري ڇڏيا،
 سوشلسٽ پارٽي وري قومي سواله هجي يا وري -
 جمهوري جدوجهد انهن کي پورچو! سازش چئي رد
 ڪري ڇڏي. هنن جي مارڪسزم رڳو ان ۾ آهي ته
 اهي تسليم ٿيل آهن، انهن جي ٻئي مارڪسزم آهي
 سٺي آر اسلم کان عوامي جمهوريت پر جي تائين.
 1983 ۽ 1986 جي جدوجهد ۾ عوام جيڪي -
 ڪاميابيون حاصل ڪيون آهن، انهن کي مستحڪم ڪرڻ
 ۽ ان مان فائدو وٺڻ جو ڪين ڪو به نياڻ ڪونهي، نه
 وري سويت يونين ۽ سوشلسٽ دنيا ۾ جاري نئين اڏاوت

به شاهديون ٿڌ ڪيون. تن مطابق پليجو صاحب ڏهه هي هيا
 ان مرحلي تي ٽريسيون لاءِ سوله پيدا ٿيو ته هاڻي اهو
 ڇا ڪري، جيڪڏهن پليجي صاحب جي حق ۾ فيصلو
 پيو ڏئي ته اهو فيصلو قبول نه پيو ڪيو وڃي، جيڪڏهن
 پليجي صاحب جي خلاف فيصلو پيو ڏئي ته ان کي
 پليجو صاحب قبول نه پيو ڪري. ٽريسيون ملڪ
 پنهنجي کان ڪم ورتو ۽ ڪوبه فيصلو ڪونه ڏنو، پر تاريخ
 فيصلو ڏئي چڪي آهي.

موخن جي غصن جي پڪڙي ۽ تياري
 لاءِ انقلابي پارٽي جو پين اڌارن کان وڌيڪ اهميت
 وارو ادارو هوندو آهي مرڪزي ڪاميٽي. اسان جي نذريل
 مرڪزي ڪاميٽي ڪيترن لحاظن کان بهتر ڪارڪردگي
 ۽ رهنمائي جو ڪردار ادا ڪيو آهي. صرف پوئين
 اڌ سال ۾ م - ڪ رهنمائي ڪري نه سگهي، ڪريتر
 لاءِ ڪڏهن چونڊ آهن ته فارم ۾ ٺاهڻ بلڪل اهڙي طرح
 سان م - ڪ جا تقريبن سٺ سيڪڙو ميمبر پڇاڙي ۾
 نه ترچو شڪار ٿي ويا. ان جا بنيادي ۾ سبب آهن هڪ
 مالي وسيلن جي کوٽ ۽ ٻيو ساٿين جي نظرياتي
 ۽ سياسي سوچ جي هيٺائين سطح، تنهن ڪري
 اهي هڪ خاص وقت تي، جنهن وقت ئي نئين سرورٽال
 اچي ٿي ته هن اهي حالتن کي سمجهي نه ٿا سگهن،
 پر هاڻي اسان ٻنهي پارٽي وڌيڪ با شعور ۽ تجربڪار
 آهي. اسان ٻنهي پارٽي جي نئين مرڪزي ڪميٽي

اميد آهي ته وڌيڪ يا ملائيت هوندي، ۽ رهنما ٿي ٿا
خرمن وڌيڪ بهتر نموني بيان ۽ ادا ڪري سگهندي.
پارٽي کي ايندڙ وقت ۾ ڪم ڪرڻ لاءِ جيڪي به حالتون
ملنديون سي هي آهن.

۱. پور جواري جا مختلف حصا پنهنجي تضاد جي طئه ڪرڻ
لاءِ سمجهوتي پارٽي کان ڪم وٺندا، هو هڪ ٻئي
سان معاملو طئه ڪرڻ ۾ وڌيڪ پرامن طريقا استعمال
ڪندا، پر اهي جيڪو به معاملو طئه ڪندا تنهن ۾ طاقتور
۽ حڪمران رجعت پسند پور جواري مخالف ڌر جو ڪردار ادا
ڪندڙ پور جواري جي مقابلي ۾ وڌيڪ طاقتور ٿي ويندا.
لبرل ۽ قدامت پسند پور جواري جيئن ڪمزور ٿيندا ته
ان جا ڪجهه حصا سا جي طرف هليا ويندا، باقي جيڪي
پنهنجي پوزيشن تي رهڻ گهرندا انهن جو عوامي
اثر ۽ گرفت ڇڏي ڇڏيندي ويندي، رجعت پسند ۽
عوامي قوتون هٿي وٺن ٿيون هڪ ٻئي جي سامهون.
ايندڙ ويڻديون

۲. انقلابي قوتون ايترو مضبوط ۽ منظم ناهن جو عوامي
اپارٽي منظم ڪري سگهن، ۽ انهن جي رهنما ٿي ڪري
سگهن، تنهن ۾ سياسي مسئلن تي هلچلون ٿينديون
رهنديون پر ڪنهن وڏي صل چل جو فوري امڪان ڪونه
آهي، پر اسان وٽ ملڪي معيشت جو ڌيو الو نڪتو
پيو آهي، ۽ حڪمران عوام جي ٻي پناهه نفرت جو
شڪار آهن، ان ۾ پور ۾ جيڪڏهن انهن عالمي

۽ علاقاتي سرچاٽ سان ٽڪرائڻ جي ڪوشش ڪئي
ته اسان وڌيڪ هلچل جي امڪان کي روڪي نٿا سگهون
تڏهن ڪري ايندڙ ٻن سالن تائين صورتحال جو پرامن
آڻي وڌڻ جو امڪان آهي پر،

۲. رالف. تضاد جو پرامن طريقو به پاڻ سان گڏ
پيچيدگيون کڻي ايندو، حڪمرانن جي سمجهوتي پازي
جي به هڪ حد هوندي آهي جنهن کان آڻي هروڃي
نٿا سگهن، اسان کي انهن جي خفيءَ کان خفيءَ تڌاڻ
ڪي به استعمال ڪرڻو پوندو، انهن جي مفاهمت، ۽
سمجهوتي پازي کي به غول جي آڏو آڻڻو پوندو،
۲. ۱. هو مي سوال جي شدت وڌيڪ تيز ٿيندي، سماج
جي سيل ڊائريئل حصن کي پنهنجي رنجش ۽ اهنجن
جي اظهار جو موقعو ملندو خاص ڪري سنڌ ۾ ڪن
مسئلن تي اتفاق رائج ٿي ويو آهي، ۽ انهن مسئلن
تي هلچل جي صورت به چڙهي رهي، خاص ڪري ڪال باغ
ڊيم - پٺو عاقل جيانوڻي، فوجي آپريشن، اهي
سڀ آئندو احتجاج ۽ هلچل جو بنياد بڻجي به
سگهن ٿا.

3. پٽي بورجوازي جا پيچيدگي: حما وڌيڪ سرگرم ٿيندا،
ايم ڪيو ايم جي فتح کي حڪمران ڪيڏو برداشت ڪندا
چا ڪاڻ ته، جمهوري جدوجهد ۽ جماعت اسلامي خلاف متوازي
ڳوٺ (Counter Weight) طور استعمال ٿيڻ کان پوءِ هاڻي
ان جي پنهنجي حيثيت به ٿي آهي. اهو ايم ڪيو ايم

به سوال آهي ته جن قوتن کي ان منظم کيو آهي ۽ ميدان تي
 آندو آهي، انهن کي هاڻي ڪيئن ٿي ڪنٽرول ڪري، انقلابي
 قوتن لاءِ اهو سوال هوندو ته اردو ڳالهائيندڙن جي هن
 زبردست قوت لاءِ هاڻي موڪهڙي حڪمت عملي تاجورين
 جيڪي منظم ۽ متحرڪ آهن، پر جن وٽ سياسي
 سوچ جي ڇٽائي ڪانهي، سنڌ، بلوچستان ۽ سرحد ۾
 ڀڄو ڀڄو قومي محسن ۽ سامراج مخالف جدوجهد ۾
 پنهنجو ڪردار ادا ڪندو رهندو، پر ضرورت ان عالم
 جي آهي ته انهن کي منظم ڪيو وڃي، انهن جي
 صميم رهنمائي ڪئي وڃي.
 ۲. مزدورن جي نئين اُڀار لاءِ حالتون، سرطرح سان سازگار
 ٿي رهيون آهن، مهاڻي، بهران وڏي رهيو آهي، جنهن
 جو ٻيو ڪوبه حل ناهي، مزدورن تان عام جمهوري مورچال
 ۾ جيئن جبر ڪيو ٿو ته نئون اُڀار ڄامڪان رهندو.
 يعني سياست جو عام رخ، مڪيه ٿارا (نورجواشيست)
 گهڻو ڪري پرامن هوندي، پرامن سياست ۾ مطلوبه ملڪن
 جي سياست جو منصوبا يا نه هوندو، پر مسئلن تي، يعني
 طبقاتي سوالن تي منڍي وڏي هلچل هلندي رهندي،
 ۽ ان ۾ شدت به ايندي، طبقاتي مسئلن تي جدوجهد
 انقلابي سياست جو بنياد مضبوط ڪندي، اسانجي تدبير
 اها هوندي ته سياست ڄا سڀني پرامن طريقا استعمال ڪندي
 اسان طبقاتي مسئلن تي جدوجهد ڪيون ٿا وڏي ڇڙهي
 جدوجهد ڪيون، اتي رهنمائي وارو ڪردار ادا ڪيون

اتان پنهنجو بنياد مضبوط ڪري سياست جي
مڪيه ڌارا ۾ داخل ٿيون.

* پوري ٿيڻ * -----

هي واقعي سچ آهي ته سرمايهداري نظام پوري
ظلم ۽ ڏاڍ (عام طور تي سياسي ظلم ۽ ڏاڍ
جو خاتمو ڪرڻ نا ممڪن آهي. هن جي لاءِ
لازمي ٿيڻ وڃي ته طبقن جو خاتمو ڪيو وڃي
يعني سوشلزم جا بنياد رکيا وڃن.
ڪامريڊ لينن

سوشلسٽ انقلاب رڳو ڪو هڪ قدم ناهي، ڪنهن

هڪ مورچي

هڪ ئي مورچي تي لٽرائي ڪونه آهي، پر شديد طبقاتي

جدوجهد جو پورو دور آهي. سمورن مورچن تي

لٽرائين جو هڪ پورو سلسلو آهي. يعني اقتصاديات

۽ سياست جي مٿن تي مسئلن جي چوڌاري سموريون

لٽرايون، جن جو واحد انجام بورجوازي جي ملڪيت

جي منفي تي سگهي ٿو. اهو سمجهڻ بنيادي غلطي

ٿيندي ته ڪو، جمهوريت جي لاءِ جدوجهد ڀرولتاريه

کي سوشلسٽ انقلاب جي رستي سان ڀٽڪائي سگهي

ٿي. يا انهيءَ تي ڏک وجهي سگهي ٿي، وغيره وغيره. انهيءَ جي

برخلاف، جتي سوشلزم ان وقت تائين فتح حاصل ڪري

سگهي، جيستائين ڪمڪمل جمهوريت کي زواج ميث نه آئي.

اتي ڀرولتاريه ان وقت تائين بورجوازي تي فتح

حاصل ڪرڻ جو سانڀا هو نٿو ڪري سگهي جيستائين ڪم

جمهوريت جي لاءِ ڀرپور، لڄا تاريه انقلابي جدوجهد

نٿو ڪري. — ڪامريڊ لينن

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻُڪُ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻَ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو: انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻرندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، پاڙي، ڪاڻو، ڀاڄوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پَر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پَن) ڪا به تنظيم ناهي. اُن جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پَن جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وڻن جا پَن ساوا، گاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پَن به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَن ڪا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پَن جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پَن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غير تجارتي non-commercial رهندا. پَن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پَن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پڙهندڙ نسل . پَن The Reading Generation

پَن کي کليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وس پٽاندڙ وڌ
 کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽
 ڇپائيندڙن کي همٿائن. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ
 کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.
 شيخ اياز علم، ڄاڻ، سمجھ ۽ ڏاهپ کي گيت، بيت، سٺ،
 پُڪار سان تشبيهه ڏيندي انهن سڀني کي بَم، گولين ۽ بارود
 جي مد مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو ته:
 گيت به ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرن ٿا.

... ..

جئن جئن ڄاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ چُپن ٿا؛
 ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موتي منجهه پهڙ چُپن ٿا؛

... ..

ڪالهه هُيا جي سُرخ گلن جيئن، اڄڪلهه نيلا پيلا آهن؛
 گيت به ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيت اُٿي، هي بَم- گولو،

جيڪي به ڪٽين، جيڪي به ڪٽين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فرق نه آ، هي بيت به بَم جو ساٿي آ،
 جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چم جو ساٿي آ -
 ان حساب سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ ته
 ”هاڻي ويڙهه ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نه
 وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني آهي.

پڙهندڙ نسل . پ ن The Reading Generation

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين محدود نه هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پَنَ سڀني کي **ڇو، ڇا، ۽ ڪيئن** جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اٽل گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا ڀاءُ
 پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ.“
 - اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)

پڙهندڙ نسل . پَنَ The Reading Generation